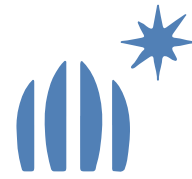

Catalunya Cristiana

Setmanari d'informació
i de cultura religiosa
ANY XLI | NÚM. 2135
2,90 € | 23 AGOST 2020

EDITORIAL I EN PRIMER PLA (P. 3 i 8-16)

Adeu al bisbe del poble

Mor als 92 anys Pere Casaldàliga, català universal,
poeta, escriptor i pastor dels més febles

P. 36-38

Prensa
obrera catòlica
en temps del
franquisme

Per Emili Ferrando

**ARA QUE EL CAMÍ
FA PUJADA RESPIRA,
REVISA,
RETROBA,
RENOVA,
REVIU,
REAFIRMA'T,
REVISTA**

L'APPEC representa les editorials de revistes
i mitjans digitals en llengua catalana.

Més de 200 capçaleres de 30 temàtiques diferents.

www.iquiosc.cat

Joan Guerrero

Pere-Llibertat

La germana mort va arribar finalment al bisbe claretià Pere Casaldàliga, als 92 anys, al llit de l'hospital de Batatais, degut a una malaltia respiratòria. En el decurs de la seva vida i fruit del compromís obertament assumit a favor dels camperols, peons i pobles indígenes, havia estat amenaçat de mort tantes vegades i havia patit diversos intents d'assassinat. El martiri, segons va declarar, li era una realitat propera: el seu oncle, mossèn Lluís Pla morí màrtir durant la guerra civil, i el tràgic assassinat dels claretians de Barbastre va marcar el seu noviciat. I després, ja a Llatinoamèrica, el sacsejaren les morts martirials de monsenyor Óscar Romero, del P. Ignacio Ellacuría i companys de l'UCA, del seu amic jesuïta P. João Bosco Penido Burnie... De tots en conservava relíquies.

Als 84 anys, malalt de Parkinson, Casaldàliga va haver de marxar de casa seva a Sao Félix do Araguaia (Brasil) d'on fou bisbe titular del 1971 fins al 2005, per la intensificació de les amenaces de mort que feia temps que rebia per la seva dedicació defensant els drets dels indis *xavante*, una ètnia ameríndia del Mato Grosso. Va haver de marxar del seu estimat Sao Félix en avioneta i escortat per la policia. El bisbe afirmava: «Recordo en aquests moments la paraula del màrtir d'Amèrica Llatina, Mons. Romero: "Una Església d'un poble perseguit, d'un poble màrtir, prohibit, necessàriament ha de ser també una Església perseguida. Altrament, del cert que no seria una Església coherent."» I el periodista Francesc Escribano, autor del llibre *Des-*

calç sobre la terra vermella, inspirat en la vida del bagenc, i portat a la pantalla, mostrava el seu suport al bisbe i a la seva feina des del Twitter: «Casaldàliga, amenaçat de mort per defensar els indis» i citava una frase emblemàtica del bisbe: «No n'hi ha prou amb ser creient, s'ha de ser creïble.»

Mai no va retornar a Catalunya però sempre va mantenir lligams amb la seva pàtria fins a escriure un llibre de títol prou explícit: *Encara avui respiro en català* (1987). En una entrevista a TV3 Mònica Terribas li preguntava: «Són amigues les identitats dels petits pobles amb les grans causes que fan bellugar el món?» I el bisbe responia: «Ho poden ser. Per què no puc ser jo un català sincer, obert, ferm, feliç amb la meua identitat i ser solidari amb el món? Respectar totes les altres identitats. Així com ha costat de defensar els drets de les persones estem encara a l'abecé pel que fa als drets del pobles. Els pobles grans han imposat les seves identitats i han negat les identitats petites.»

Pere Casaldàliga ha portat a plenitud la dimensió profètica que implica el baptisme cristià i la llibertat interior dels fills de Déu. Català universal, poeta, escriptor, ha mostrat que es pot fer de bisbe amb un altre estil, sobri, evangèlic, creïble per a molts. Així acaba el seu poema *El nom novell*: «Si em bategeu un altre cop, un dia, / amb l'aigua dels sanglots i la memòria, / amb el foc de la mort i de la Glòria...: / digueu a Déu i al món / que m'heu posat / el nom de Pere-Llibertat!»

Contingut

03	Editorial
05	La setmana
06	Opinió
08	En primer pla
18	Vida eclesial
24	Rutes espirituals
28	Carta dominical
30	Bíblia
32	Litúrgia
34	Espai lectors
36	Cultura
39	Sortim
46	Agenda
47	Des del carrer

Catequesi del Papa: «Guarint el món»

PÀGINA 18

20 Records de Josep Ruaix

El viatge de Teresa de Calcuta a Darjeeling

PÀGINA 39

Cal restringir l'ús dels plàstics

PÀGINA 41

47
Sor Pilar Ramos

La setmana en tuits

MÀXIM MUÑOZ@MAXMUDU

Claretia

Gràcies, bisbe Pere, germà, poeta-profeta de l'Evangeli de Jesús anunciat i compartit amb els més pobres. Testimoni d'una esperança que res ni ningú pot destruir i que ara tu vius en plenitud. Des de l'amor de Déu acompanya la nostra *caminhada*!

ANTONI TRILLA@TONITRILLA

Epidemiòleg

Rússia no ha fet els assaigs clínics preceptius de seguretat ni eficàcia d'aquesta vacuna *Sputnik V*. Pot comprometre els esforços per desenvolupar vacunes de qualitat contra el Covid-19. Un mal exemple de com procedir.

HELENA MALENO

@HELENAMALENO

Defensora Drets Humans

Desenes de persones van morir ahir, ofegades, intentant arribar a les Illes Canàries en pastera. Vint-i-set cadàvers recuperats, deu supervivents rescatats i un nombre desconegut de persones desaparegudes. La cara de l'estiu que no ocupa portades.

DANIEL P. HORAN, OFM

@DANHORANOFM

Frare franciscà

Hi ha molts bisbes i sacerdots blancs molt preocupats per l'afiliació a un partit polític, i molt menys preocupats pel racisme sistèmic, la supremacia blanca i la injustícia estructural en l'Església i la societat en general. Potser sigui hora que els meus germans callin per variar.

Zoom

EDUARD BRUFRAU

Aquest mes d'agost s'han reprès les obres de reconstrucció de l'església ortodoxa de Sant Nicolau, a Manhattan, Nova York, únic lloc de culte destruït pels terribles atemptats de l'11-S. Superats els problemes de finançament i la pandèmia de coronavirus, el cap de l'Església ortodoxa d'Amèrica, l'arquebisbe Elpidophoros, preveu que la nova església es pugui inaugurar l'any vinent, quan faci 20 anys de la tragèdia.

Freqüències

106.6 FM

Comarques de Barcelona: Barcelonès, Vallès Oriental, Vallès Occidental, Baix Llobregat, Anoia, Alt Penedès, Selva i Maresme

93.7 FM

Catalunya central: Bages, Osona, Solsonès, Berguedà, Segarra, Anoia, Conca de Barberà, Alt Camp i Vallès Occidental

100.6 FM

Comarques de Tarragona: Alt Camp, Conca de Barberà, Alt Penedès, Baix Penedès, Tarragonès, Garrigues, Priorat, Ribera d'Ebre i Garraf

103.4 FM

Comarques de Girona: Alt Empordà, Pla de l'Estany, Garrotxa, Gironès, Baix Empordà, Osona i Selva

90.1 FM

Tortosa: Baix Camp, Priorat, Ribera d'Ebre, Baix Ebre i Montsià

96.8 FM

El Garraf: Garraf i Baix Penedès

98.4 FM

Vic: Osona

91.5 FM

Lleida

104.4 FM

La Cerdanya

105.0 FM

La Seu d'Urgell - Terres de Ponent: Urgell, Pla d'Urgell, Alt Urgell, Noguera i Segarra

106.0 FM

Era Val d'Aran

107.5 FM

Principat d'Andorra

L'efemèride de la setmana

28 d'agost del 1774: neix a Nova York, Isabel Anna Bauley, primera santa catòlica nascuda als Estats Units.

LA SAL DE LA TERRA

Els herois de primera hora

No ja des dels balcons, sinó des del cor continuem aplaudint els qui van fer front al coronavirus en posicions de primera fila. Avui em voldria fixar en els que van actuar en els inicis, al març, quan no es coneixia gens el comportament del virus, llevat de la seva potencial mortalitat.

Personal sanitari i de serveis essencials van arriscar les vides (i de vegades la van perdre) en jornades esgotadores i sense mitjans de protecció adients. Només hi havia an-

Són els que donen esperança a un món tants cops sòrdid que embelleix la seva presència

AGUSTÍ BORRELL

Vicari general de l'orde del Carmel Descalç

El peculiar temps de confinament que vam viure fa algunes setmanes arran de la pandèmia de Covid-19 ens va portar moltes experiències a les quals no estàvem acostumats. De sobte, tot es va aturar, i cadascú va haver de restar reclòs a casa seva. La nostra societat moderna, que viu en moviment continu, va veure com els mitjans de transport deixaven de circular i els desplaçaments es limitaven al mínim imprescindible.

Personalment, jo també m'havia acostumat des de feia temps a un ritme de vida molt mogut, amb multitud de viatges, activitats, trobades i reunions. Tan sols amb una atenció permanent a l'agenda podia gestionar els compromisos i arribar a tot arreu. En ocasions hi tenia anotades activitats que estaven fixades amb molts mesos d'antelació. Esta-

sietat, angoixa i un risc de contagi per a ells i les seves famílies.

Només això? No, també el seu esperit de servei, el seu valor professional, com el dels qui van anar a primera hora a sufocar el foc de la central nuclear de Txernòbil a Ucraïna, el 1986, o la dels qui van córrer a controlar la central japonesa de Fukushima, el 2011, evitant més radiacions de les que hi va haver. Esmento aquests exemples sensibilitzat, potser, perquè a la província de Tarragona, on visc, hi ha les tres centrals nuclears que té Catalunya després que una quarta, Vandellòs 1, es tanqués per un accident greu.

Quan els bombers van anar a aquests emplaçaments, no ho van fer havent avaluat a poc a poc els riscos que assumirien; igualment el

MIRADA AL MÓN

Sense agenda

va acostumat a consultar l'agenda més d'una vegada al dia, ja sigui per saber què havia de fer o per afegir-hi noves entrades.

Amb el confinament, l'agenda va perdre de sobte el seu sentit. Durant unes quantes setmanes, totes les previsions van quedar anul·lades. Sense desplaçaments, cada dia s'assemblava molt a l'anterior, i al següent. No calia preguntar-se on tocava anar l'endemà, perquè era clar que no es podria sortir de casa. No hi havia perill d'oblidar cap compromís, perquè tots havien estat suprimits.

Aquesta experiència m'ha empès

Aquesta experiència m'ha empès a reconèixer com en són, de fràgils i provisionals, els nostres projectes

ANTONI COLL

Periodista

jove Mamoudou Gassana, de Mali, va enfilar-se pels balcons d'un edifici de París per salvar un nen que en penjava i no va calcular si es posaria en perill ell mateix.

Torno al tema dels primers combatents sanitaris del coronavirus. Mn. Xavier Fort, el capellà de l'Hospital Joan XXIII, va ser un dels primers contagiats. Afortunadament, després d'estar gravíssim va superar la situació. Com ell, tants altres es van llançar a atendre malalts, conscients que podien ser contagiats. Són, aquí i a tot arreu, els herois de primera hora, els que avantposen la vida dels altres a la seva. No són tan calculadors com generosos. Són els que donen esperança a un món tants cops sòrdid que embelleix la seva presència.

a reconèixer com en són, de fràgils i provisionals, els nostres projectes. Pretenem de tenir-ho tot controlat, i ens enganyem pensant que el futur és a les nostres mans. Certament, hem de continuar fent previsions i hem de treballar amb força pel futur que volem, però sabent que en realitat el demà és imprevisible. I sobretot, ens cal recordar que estem en mans de Déu, que és el senyor de la història i que sap el que ens convé. En aquest context, no puc deixar de recordar les paraules de Jesús: «No us preocupeu, doncs, pel demà, que el demà ja es preocuparà d'ell mateix. Cada dia en té prou amb els seus maldecaps» (Mt 6,34). Tant de bo que sapiguem treure conseqüències positives d'aquest i altres ensenyaments que ens ha portat aquest any tan estrany que estem vivint.

UN NOU LLINDAR

Pregunta i resposta decisives

Amor, confiança, fermesa i alegria, quatre qualitats perquè avui l'Església sigui signe de la presència del Crist Ressuscitat

SEBASTIÀ TALTAVULL ANGLADA
Bisbe de Mallorca

Qualsevol missió rebuda en l'Església pot ser duta a terme si està fonamentada en la confessió de fe. Per confiar quelcom a algú, Jesús vol l'adhesió plena a la seva persona i al seu missatge, en una gran unitat. Lluny de ser una alternativa de poder, dir: «Vós sou el Messies, el Fill del Déu viu» significa sobretot el reconeixement de la divinitat de Jesucrist i la universalitat de la seva missió salvadora. És la resposta definitiva a la pregunta sobre qui és Jesús. Aquesta reacció creient no s'improvisa amb facilitat. Hi ha hagut un procés d'iniciació, però, sobretot, molta gràcia de Déu.

Què diu la gent? És la pregunta que provoca una resposta fàcil, la del sondeig previ, i que els apòstols saben respondre amb facilitat. El que diu la gent sovint no ens afecta, tot i que, per a la mentalitat jueva, era molt important conèixer la seva opinió. Tanmateix, quan la pregunta va directament adreçada a la persona, i la compromet segons la resposta que doni, tot adquireix un nou matís. Es passa d'una certa indiferència a la implicació conscient. Amb la pregunta directa de Jesús, ara es tracta de la seva pròpia resposta, no d'allò

que diu la gent del carrer o la del que un ha llegit o ha incorporat com a lliçó apresada. Ara és el moment d'obrir-li el cor i dir-li allò que realment sent en el seu interior, sense condicions, tot corresponent amb la implicació en la dinàmica de la seva entrega.

Situem-nos, doncs, davant de la pregunta, que també s'adreça a nosaltres. Fem-ho amb actitud de pregària, ja que ens la fa en un context de diàleg: «I vosaltres, qui dieu que soc?» Ara sí que apareix amb claredat la diferència que hi ha entre el que pensa la gent i el que pensen els deixebles. La pregunta vol dur a l'afirmació de la identitat i la missió de Jesús, i, al mateix temps, a la confirmació del seu seguiment per part dels deixebles. D'aquí ve la força de la resposta de Pere en nom de tot el grup: «Vós sou el Messies, el Fill del Déu viu.» Aquestes paraules, màxima expressió de fe en el Senyor, mostren la nova relació que s'ha establert envers la seva persona i el compromís eclesial que en segueix, representat pel grup de deixebles, primera Església naixent. Posem-hi amor, confiança, fermesa i alegria, quatre qualitats perquè avui l'Església sigui signe de la presència del Crist Ressuscitat.

Pere Casaldàliga: radicalitat evangèlica

**El Brasil i Catalunya acomiaden el
bisbe emèrit de Sao Félix do Araguaia**

Casaldàliga - causes.org

Casaldàliga ja reposa a la vora del riu Araguaia.

A la vora del riu Araguaia. Al cementiri dels indis Karajas a Sao Félix do Araguaia. Entre un peó i una prostituta. Tal com era el seu desig, allà reposa Pere Casaldàliga després d'una vida dedicada als últims en una terra, el Brasil, que va estimar profundament.

A la missa exequial celebrada el 12 d'agost al Centre Pastoral Tia Irene, de Sao Félix, el bisbe Adriano Ciocca destacava que el prelat català «volia justícia, volia abundància, volia alegria, vida plena per a tots i per a totes. No importa la raça, no importa el sexe, ni importa la cultura, no importa la religió». Pere Casaldàliga era un somiador, però «va somiar amb els peus a terra», recordava Mons. Ciocca. I per aconseguir aquest somni, «va decidir seguir Jesús, el seu Mestre, en la radicalitat, en la fidelitat. [...] Va esdevenir un peó amb els peons, es va fer indi amb els indis, es va fer solidari amb els qui Déu es va solidaritzar, els abandonats, els exclosos, els esclaus».

Rere d'ell mateix, Casaldàliga deixa un llegat que no s'ha de perdre. Per això, l'actual bisbe de Sao Félix animava els fidels «a fer el que ell va sembrar, el que en Pere va creure, la forma en què va viure l'Evangeli, en aquella dedicació i servei total, de plena encarnació, que pot ser un dels signes, pot ser la marca per continuar definint la nostra Església». El seu exemple «ha de ser la marca de vida que hem de dur, ha de ser aquesta força de transformació,

ha de ser aquesta força que donarà fruits de justícia, fruits de vida, fruits d'amor».

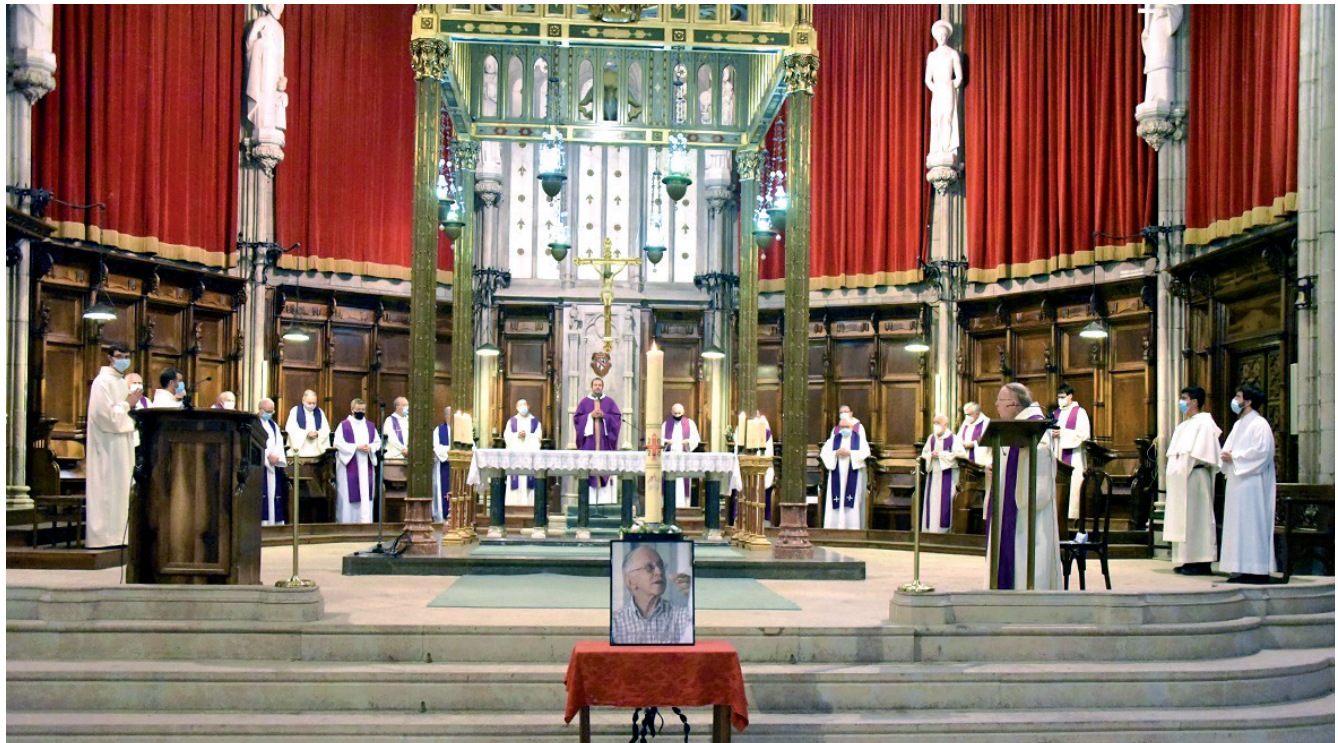
Segons Mons. Ciocca, el repte és que «aquesta llum continui il·luminant perquè es faci visible el somni del gran banquet de la vida, malgrat tots els obstacles que coneixem i que vivim en aquest temps».

«Sant Pere do Araguaia, prega per nosaltres», pregaven els fidels quan acabava l'enterrament.

Molts han estat els qui han volgut acomiadar-se de Pere Casaldàliga, «el bisbe del poble». La primera parada del fèretre en arribar al territori de la prelatura de Sao Félix do Araguaia va ser el santuari dels Màrtirs da Caminhada. Allí, col·locat sobre dos troncs guarnits amb una hamaca, va rebre l'estimació de la seva gent. El bisbe de Juína, Mons. Neri Tondello, posava en relleu que «la seva vida traspassava l'horitzó, anava més enllà. [...] Va acceptar ser petit, va estar sempre entre els petits, petit en els desplaçaments, en la pobresa total, en la radicalitat del seu lliurament. [...] Fent-se petit, es va fer càrrec dels petits, dels últims, i entre ells els indígenes, els peons».

Mons. Tondello insistia en el fet que la seva obra continua viva: «La seva profecia continua en els batejats que som aquí, la profecia ha de continuar perquè sense profecia la nostra espiritualitat es torna estèril, perd força, perd vitalitat, perd la capacitat de

ADRIANO CIOCCA
«Volia justícia, volia abundància, volia alegria, vida plena per a tots i per a totes»

Lluís Closa

Un moment del funeral a Solsona.

NERI TONDELLO
«La seva profecia continua en els batejats que som aquí, la profecia ha de continuar perquè sense profecia la nostra espiritualitat es torna estèril»

transformar el món.» Per això, expressava: «Volem una Església baptismal, capaç de la missió, capaç de la comunió, capaç de la solidaritat, capaç de la profecia.»

El primer funeral per Pere Casaldàliga va tenir lloc al centre claretià de Batatais, municipi on va morir el bisbe emèrit de Sao Félix. Mons. Moacir Silva, de la diòcesi de Ribeirão Preto, recordava en l'homília que «les benaurances van ser la gran orientació de la seva vida. [...] Va batallar per la justícia incansablement. [...] Va ser un contemplador de Déu. Va entrar en el misteri de Déu i va portar la seva paraula als pobles amb els quals va viure i juntament amb els quals va experimentar persecució».

Català universal

Pere Casaldàliga mai no va tornar a Catalunya, però sentia per la seva terra natal un amor immens que ni la distància ni el temps va fer minvar. Prova d'això és que al seu taüt s'hi va posar terra de Balsareny i una pedra del monestir de Montserrat.

I Catalunya tampoc no ha oblidat aquest fill seu. En conèixer la seva mort, va tenir lloc un homenatge espontani davant de la seva casa natal, al poble de Balsareny. S'hi han succeït també les misses en memòria seva a Balsareny, Sabadell o Solsona, on es va celebrar un funeral a la catedral presidit pel bisbe Xavier Novell.

En aquesta última celebració hi eren presents les nebodes de Pere

Casaldàliga, que van portar les ofrenes del pa i del vi. El calze i la patena que s'hi van fer servir eren un obsequi del bisbe Casaldàliga a un sacerdot de la diòcesi de Solsona, Mn. Antoni Guixé, que va ser l'encarregat de pronunciar l'homília a la missa funeral.

Mons. Xavier Novell va qualificar Casaldàliga com un «home d'una radicalitat que a tots ens interpel·lava» i que l'ha portat a una vida «lluminosa, testimonial, arriscada, valenta, audaç, misericordiosa...». Segons el bisbe de Solsona, la pèrdua de Pere Casaldàliga suposa «prendre consciència que una pàgina molt significativa de la vida missionera sorgida de la nostra terra ha passat».

Per la seva banda, Mn. Guixé, que coneixia el bisbe Casaldàliga arran d'un estiu que va passar amb ell al Brasil, va destacar que «era un profeta, perquè el contingut del missatge del profeta és en gran part denúncia, la qual cosa genera situacions d'oposició i de persecució. S'ha posat preu a la seva vida moltes vegades». Una vida, la de Pere Casaldàliga, admirable pel seu exemple de lliurament i de fidelitat a l'Evangelí. Com deia l'arquebisbe d'Urgell i secretari de la Conferència Episcopal Tarraconense, Mons. Joan Enric Vives, «ha estat profeta i veu dels pobres del Brasil i d'arreu del món. Donem gràcies a Déu per la seva llarga vida de missioner, sacerdot i bisbe encarnat al servei del seu poble a Sao Félix do Araguaia».

CARME ESCALES
Periodista

L'home que respirava ètica: «En el món, o hi cabem tots, o no hi cabrà ningú»

Casaldàliga: el referent necessari

El bisbe Casaldàliga amb Carme Escalles al Matto Grosso l'any 2002.

La neutralitat no tenia lloc en la seva vida, només la coherència i la fermesa en la defensa de la justícia, amb paraules i fets

Al maig de 1994, una parella de catalans arribàvem a Sao Félix do Araguaia. Havíem estalviat un any per anar a descobrir Llatinoamèrica (11 països en 101 dies). En una llibreta portàvem contactes que familiars i coneguts ens havien donat, per si ens apropàvem allà on hi tenien referents, amistats o parents. Entre tots aquells contactes, teníem el telèfon de Pere Casaldàliga i el nom de Sao Félix do Araguaia. Era l'amic bisbe que havia prologat el llibre del meu oncle, Joan Escalles, *La missa contestada per un capellà*.

Vam entrar al Brasil per Veneçuela, i després de navegar tres dies per l'Amazones, vam trucar a Sao Félix. Érem a 2.165 quilòmetres, a Bélem. Viatjàvem per terra en el transport dels pobres — com feia Casaldàliga—, vells autocars

que cavalcaven per carreteres atrotinades o a mig fer. «Us espero», ens va dir la fina veu d'aquell home bo, serè. Uns quatre dies després, abraçàvem aquell a qui ara tants altres deuen fer cua per abraçar en el país dels creients. Casaldàliga no confiava veure'ns. «Quan em vàreu dir on éreu i com viatjàveu, vaig pensar: "No vindran." Heu estat valents», ens va dir en veure'ns arribar a casa seva.

Des de la primera abraçada ens vam fondre amb el dia a dia de Dom Pedro. El vam acompanyar a la presó a visitar els fills de dones que acudien a ell per demanar-li ajuda. Amb molta satisfacció ens va ensenyar una fàbrica de suc on els mangos de la generosa natura al Mato Grosso esdevenien millora per a la seva gent. Vam participar en una eucaristia en la seva humil capelleta a casa. La llar del bisbe Casaldàliga era com qualsevol altra del poble, austera com les seves sandàlies i la seva roba. Sobre els fogons de la cuina sempre hi havia olles de menjar per servir a tothom qui arribés.

Entre visita i visita, trobàvem estones per seure a conversar. «Quan vaig arribar aquí, anava a prendre cafè a casa dels terratinents, fins que em vaig adonar que no podia mantenir-me neutral entre els qui oprimeixen i els oprimits», expressava. Casaldàliga respirava ètica. La neutralitat no tenia lloc en la seva vida, només la coherència i la fermesa en la defensa de la justícia, amb paraules i fets. «En el món, o hi cabem tots, o no hi cabrà ningú», deia.

L'any 2002 vaig tornar-hi. Els mateixos sotracos a les carreteres de terra, l'abraçada de germanor, noves converses i la mateixa convicció, en acomiadar-me, d'haver estat amb algú excepcional, essencial per creure que una religiositat coherent, d'obra i esperit, és possible, un referent del més autèntic i humà que pot inspirar un credo.

El bisbe emèrit de Sao Félix do Araguaia va dedicar la vida als indígenes i pagesos de l'Amazònia

Una figura alliberadora

El bisbe claretià Pere Casaldàliga, de 92 anys, va morir el dissabte 8 d'agost a Sao Paulo, al Brasil, després de tota una vida dedicada als més necessitats d'aquella terra. En els darrers dies el bisbe havia vist agreujat el seu estat de salut, ja malmès per problemes respiratoris i agreujat per la malaltia de Parkinson que patia des de feia temps.

Va concretar la seva vocació com a religiós missioner del Cor de Maria i també com a escriptor i poeta. Va viure bona part dels seus més de 90 anys al Brasil, país on va ser bisbe de la prelatura territorial de Sao Félix do Araguaia, a l'estat del Mato Grosso. Es va comprometre amb la Teologia de l'Alliberament i la defensa dels drets dels més desfavorits.

Pere Casaldàliga i Pla va néixer a Balsareny, el Bages, el 16 de febrer del 1928. Va ser ordenat el 31 de maig del 1952 a Barcelona durant el Congrés eucarístic internacional i es va unir als claretians. Casaldàliga va exercir el sacerdoci a Sabadell, Barcelona, Barbastro i Madrid. Des del 1968 va viure al Brasil, primer com a fundador d'una missió claretiana al Mato Grosso i, a partir del 1971, com a bisbe de Sao Félix do Araguaia, ministeri que va exercir durant més de 35 anys. Ja com a bisbe emèrit, tot i que la Santa Seu li va recomanar abandonar el país a causa de les amenaces que rebia, va decidir quedar-se a la diòcesi amazònica per continuar treballant amb els indígenes i camperols.

Malgrat que el seu estil no despertava unanimitat dins l'Església, sí que era molt ben vist per bona part de la societat. És per això que ell buscava sempre ponts de diàleg i al mateix temps defensava la seva manera de fer: «El Papa em va

insistir que dins l'Església és important la comunió i la comunicació. Jo penso que com més comunicació d'un cantó i de l'altre, més comunió hi pot haver.»

Un compromís ferm

La seva denúncia pública dels grans terratinents, als quals culpava de la misèria local, li va representar rebre amenaces de mort en diverses ocasions. De fet, dos col·laboradors seus, el P. Jòsimo i el sacerdot Joao Bosco, van ser assassinats. Pere Casaldàliga ha destacat per la seva posició en defensa dels pobles explotats pels països rics. Aquest posicionament li va comportar problemes amb el Vaticà amb l'arribada de Joan Pau II, el 1978. Fins aquell moment havia comptat amb tot el suport de Pau VI. Tot i les dificultats amb Karol Wojtyła, el prelat català va saber mantenir el diàleg i va trobar també espais de comprensió i d'elogi, sobretot després de la seva participació amb els bisbes del Brasil en una visita *ad limina* a Roma el 1988. Casaldàliga explicava que la seva trobada amb el Pontífex polonès no va ser d'enfrontament: «És significatiu que el Papa insistís

Joan Guerrero

Unànimement se'l considerava «el bisbe del poble».

La seva denúncia pública dels grans terratinents, als quals culpava de la misèria local, li va comportar amenaces de mort en diverses ocasions

més d'una vegada que l'Església ha d'assumir la problemàtica social, perquè, deia ell, es tracta de problemes humans. Va reconèixer la situació d'injustícia que viu el Brasil i vam parlar de la seva última encíclica. Jo li vaig dir que molts, dins de l'Església i fora, crèiem que era precisa i lúcida. Ell, satisfet, va dir: "Fins i tot la reconeixen com la carta encíclica del Tercer Món." Va ser una trobada cordial i estimulante, comprensiva de la nostra realitat i del posicionament pastoral que nosaltres prenem.»

El bisbe Pere es va posicionar clarament a favor de la Teologia de l'Alliberament. Afirmava que aquest corrent, «com ja diu la mateixa paraula, és teologia, pensa el misteri de Déu, accentua la revelació cristiana respecte l'alliberament total que Jesús amb la seva vida, mort i resurrecció ens ha ensenyat. Sant Pau deia que Jesús ens ha fet lliures perquè visquem lliurement. Nosaltres, que vivim en un continent d'esclavatge, hem d'accentuar l'aspecte de l'alliberament total que la nostra fe ens anuncia i ens propicia. La protecció dels latifundis entra en conflicte amb el dret dels indígenes, dels camperols. És evident que nosaltres, com a Església, i con-

cretament el bisbe, hem de ser al mig. Jo he dit moltes vegades i recordo en aquests moments la paraula del màrtir i d'Amèrica Llatina, Mons. Romero: "Una Església d'un poble perseguit, d'un poble màrtir, prohibit, necessàriament ha de ser també una Església perseguida. Altrament, del cert que no seria una Església coherent."»

Reconeixements i obres

L'associació Araguaia amb el bisbe Casaldàliga va néixer l'any 1989 amb la intenció de donar a conèixer les causes del bisbe Pere. L'any 2006 la Generalitat va concedir a Pere Casaldàliga el Premi Internacional Catalunya en la seva XVIII edició per la seva meritòria tasca entre els més desvalguts del Mato Grosso brasiler. El lliurament es va fer a Sao Félix do Araguaia, amb la presència de l'aleshores president català Pasqual Maragall. A més, el 1997 havia rebut el Premi per la Pau de l'Associació per les Nacions Unides a Espanya, i el 2007 se li va fer una exposició commemorativa al Palau Robert de Barcelona. Ha publicat obres tant en català, com en castellà i portuguès, entre les quals destaquen *Yo creo en la justicia y en la esperanza*, de l'any 1975, *Pere llibertat*, del 1978, *Aïrada esperança*, també del 1978, *Cartas a mis amigos*, 1992, *Sonetos neobíblicos precisamente*, 1996, *Evangelio y revolución i Amerindia, morte e vida*, de l'any 2000. El 2013 es va estrenar una minisèrie amb la participació de TV3 sobre la seva vida titulada *Descalç sobre la terra vermella*, una producció que està basada en el llibre del mateix nom de Francesc Escribano. L'abat de Montserrat, Josep Maria Solé i Canals, també en va publicar una biografia il·lustrada en forma de conte per a nens.

Malgrat el Parkinson d'aquests últims anys i les dificultats de parla i de moviment, el bisbe Pere Casaldàliga ha continuat irradiant fins al final de la seva vida el seu missatge de justícia i de concòrdia, alhora que ha seguit al peu del canó en la seva lluita a favor dels més desfavorits. Ha estat i continuarà sent sempre la veu dels pobres.

Claretia i català universal

RICARD COSTA-JUSSÀ
Provincial dels Missioners
Claretians de Sant Pau

Per a nosaltres, els missioners claretians, Pere Casaldàliga ha estat conegut per moltes generacions. Molts han estat companys seus. Molts el recorden en la seva tasca i el seu servei. Per a altres generacions posteriors, ha estat sempre un referent des de la seva tasca missionera, des de la seva tasca profètica i des del seu servei de bisbe a l'Araguaia, a Sao Félix.

La figura del Pere ha estat vinculada també als claretians de Catalunya. Molt sovint, en moments de formació o de treball en grup, el testimoni, les obres, els escrits d'en Pere o, fins i tot, la seva imatge en molts pòsters vocacionals amb altres claretians hi ha estat present. També des del món editorial, des del món de la poesia que ell va cultivar. Claret ha recolzat sempre la publicació en català de les seves obres o d'obres que el tractessin. I a nivell de formació claretiana és un referent i ell ha estat sempre acompanyant. Molts textos seus han acompanyat la formació i les comunitats. Des de la seva reflexió teològica i pastoral tenien també el seu ressò per anar concretant la nostra resposta a casa nostra.

Jo crec que ell no s'ha desvinculat mai del que passava als claretians, ho ha anat seguint i, des dels claretians d'aquí Catalunya com des d'altres àmbits claretians, mai han estat desvinculats del seguiment de la vida del Pere i de la seva missió. Amb la missió del Brasil, assumint que el lloc on ell ha estat en cap moment ha arribat a ser una missió

pròpiament nostra com a claretians, hi ha hagut sempre un lligam. Hi ha hagut sempre una vinculació i un seguiment en aquest sentit, d'afecte i de relació.

En els seus 75 anys de vida claretiana, jo crec que hi ha tres coses que ell va pouar en els seus inicis i que l'han acompanyat tota la vida; ell mateix ens ho recollia magníficament en el missatge que va adreçar a la congregació en ocasió del bicentenari del naixement de pare Claret. Ell hi remarcava tres aspectes de la definició de la vida claretiana. Un, que el claretia és algú que «abrusa i crema per tot arreu on passa, amb la fidelitat i la caritat de l'amor». Un altre, la dimensió que la missió del claretia allà on sigui i arrelat allà on sigui, sempre és de mirada universal i de disponibilitat universal. I la tercera, que usa i emprà tots els mitjans possibles per la seva missió.

La vocació ve de la resposta a la crida d'una vida i una acció al servei dels altres. Dintre de la inquietud del Pere per respondre a aquella inquietud de resposta a Déu i de crida, ell cerca i troba una congregació missionera en el seu origen en la qual ell se sent identificat i en la qual fa el seu camí.

Repassar la vida del Pere és repassar molts aspectes i reconèixer molts mèrits. Però sobretot és no perdre allò que motivava aquesta vida, allò que l'ha acompanyat, i allò que li ha donat el sentit per fer tot el que ha fet, que és aquest amor a Déu, per Déu als altres, i en Déu a tots.

Ha estat sempre un referent des de la seva tasca missionera, des de la seva tasca profètica i des del seu servei de bisbe a l'Araguaia, a Sao Félix

JUSTINO MARTÍNEZ PÉREZ
Missioner combonià
a Manaus (Amazones)

Profeta de la justícia i de l'esperança

Fer memòria de la vida i del llegat evangèlic i profètic de Pere Casaldàliga és evocar la memòria d'una de les figures polièdriques més rellevants d'aquestes darreres dècades de l'Església al Brasil i a l'Amèrica Llatina. Són moltes les imatges que em venen al cap, en donar gràcies a Déu pel pas pasqual d'en Pere d'aquest món al Pare.

Recordo la seva cèlebre confessió: «Jo crec en la justícia i en l'esperança.» Aquest credo que ha donat sentit a la seva vida, no el llegíem, sinó que el devoràvem com Jeremies. Després els seus poemes anaven caient a les meves mans i deixaven una empremta profunda cada cop més impactant en conèixer-lo personalment. No es pot oblidar el màrtir, la sang del qual ens va esquitjar! És una d'aquelles consignes que il·luminen moments de cruïlla, incertesa o desànim. No podem oblidar el testimoni d'algú que amb la seva coherència i radical manera de viure l'Evangeli desgrana la seva vida en lliurament solidari als petits i oblidats, fent arribar el Regne de Déu fins als últims meandres del riu Araguaia.

Diverses vegades em vaig trobar amb Casaldàliga. La seva presència eixuta i la seva paraula vigorosa i poètica semblava la del profeta Jeremies. No s'entretenia amb llargues xerrades. Mestre de la paraula, sabia transmetre vida, joia, esperança i compromís amb frases ben encunyades,

sens dubte, molt ben rumiades en la seva actitud lúcida de vigilància i meditació permanent. Però era molt més que això: li sortien del cor. Parlava de cor a cor.

El cor de Pere Casaldàliga va abraçar innumbrables causes pel Regne. La seva paraula, presència i testimoni quedaran en el cor de milers de comunitats juntament amb el seu resum de vida: «Al final del camí em diran: "Has viscut? Has estimat?" I jo, sense dir res, obriré el cor ple de noms.» I jo li comentava de collita meua: «Si m'ho permet, hi afegiria: ple de rostres, llàgrimes i de somriures!»

En Pere, poeta i profeta, sabia on posava el peu i els riscos que corria per l'Evangeli i pels pobres. Va sembrar amistat, i va saber oferir pa i paraula, vida i esperança i «set d'Evangeli», com diria el profeta Amós (8,11) i provocar passió per devorar aquella «Paraula incandescent» com Jeremies (15,16). Allí s'amagava la font viva de la seva «revolució». En una visita de la policia, li van regirar llibres i documents. La gent de les comunitats pensava que deuria estar preocupat pels documents «tan terribles» que esperaven trobar. En Pere, amb el seu bon humor i el seu somriure poètic, va dir: «Em vaig quedar tranquil. Van regirar la casa, però es van oblidar del llibre més revolucionari: l'Evangeli!» Per això i per molt més no oblidarem el teu testimoni profètic, evangèlic, pasqual, ecumènic, fascinant!

No podem oblidar el testimoni d'algú que desgrana la seva vida en lliurament solidari als petits i oblidats

Gra de mostassa, gra de blat

«La qüestió que més profundament se'ns planteja no és tant si som creients o ateus, sinó de quin Déu som creients i de quin Déu som ateus. El nostre problema no és si existeix o no existeix Déu, sinó quin és el Déu vertader. Discernir entre el Déu vertader i la multitud d'ídols.»

Aquesta reflexió del bisbe Pere Casaldàliga m'ha ajudat a examinar la meva fe i les meves imatges de Déu, per apartar les imatges deformades, manipulades i falses de Déu. Perquè de com és Déu per a mi ho serà també la meva manera de

viure la fe. També els fariseus creien en Déu, però Jesús va denunciar les seves manipulades imatges de Déu. Doncs a això també s'hi va dedicar Pere Casaldàliga, a denunciar una pretesa fe allunyada de les seves conseqüències de moral social i, per tant, de solidaritat.

Estic escrivint aquestes paraules en la festa de santa Clara d'Assís. Francesc i Clara van optar per fer-se petits entre els petits. Providencialment a l'evangeli de la missa d'avui Jesús ens diu: «En veritat us ho dic: si no canvieu i us feu com els infants, no entrareu pas al Regne del cel» (Mt 18,3). Pere Casaldàliga, com sant Francesc i santa Clara, a imatge de Nostre Senyor Jesús, es va fer petit entre els petits, feble entre els febles. Va apostar per la paradoxa de la feblesa que, mitjançant la gràcia, triomfa i venç el mal i la mort: «En tens prou amb la meva gràcia. En la feblesa es manifesta plenament el meu poder. [...] Perquè quan soc feble és quan soc realment fort» (2 Corintis 12,9-10).

Com amb el gra de mostassa, d'aquesta petitesa Jesús se serveix per construir el seu Regne. O com el gra de blat, que és quan mor que dona fruit. Aparentment tots dos grans, mostassa i blat, són ben poca cosa, però molt valuosos en mans del sembrador i en una bona terra, treballada, trillada... la vida de Pere Casaldàliga també ha estat trillada, calumniada, perseguida...

Sens dubte que en les opcions personals més singulars de Pere Casaldàliga hi trobarem, segons l'opinió de cadascú, encerts i errors. Però avui el que brilla i, per tant, el que cal destacar de Pere Casaldàliga és la seva fidelitat a la causa de Jesús. «Lliurat als més pobres», ha titulat Vatican News. En aquesta línia, a mi m'ha agradat com el cardenal Omella ha plasmat aquesta fidelitat de Pere Casaldàliga: «Un home que va voler viure amb els pobres i es va lliurar a ells.» És a dir, que en els pobres va veure Jesús, va saber que eren Jesús (Mateu 25) i va viure lliurat completament en ells a Ell, al Senyor Jesús.

Com en són, de precioses i precises, aquestes paraules seves en aquesta pregària: «Crec en Jesucrist i l'adoro. L'estimo. Visc d'Ell, per Ell. M'agradaria donar per Ell la vida. Espero, en tot cas, morir en Ell per viure amb Ell eternament.»

Vida eclesial

Aquesta setmana el Papa reflexiona sobre la dignitat humana, Jordi Sànchez ens parla dels altres casaldàligues i Josep Ruaix ens recorda la seva etapa calderina

Catequesi de Francesc dedicada al tema «Guarint el món»

La dignitat humana com a fonament de tota la vida social

A l'audiència general del dimecres 12 d'agost, el Papa va afirmar que «el coronavirus no és l'única malaltia que cal combatre, sinó que la pandèmia ha fet sortir a la llum patologies socials més àmplies», com ara «la visió distorsionada de la persona, una mirada que ignora la seva dignitat i el seu tarannà relacional».

Francesc va assegurar que la pandèmia «ha posat en relleu que tots som vulnerables i que estem interconnectats. Si no tenim cura l'un de l'altre, començant pels últims, pels que estan més afectats, fins i tot de la creació, no podem guarir el món».

A l'inici de la seva reflexió, el Bisbe de Roma va reconèixer el lloable compromís «de tantes persones que en aquests mesos demostren l'amor humà i cristià vers el proïsme, i es dediquen als malalts, tot posant també en risc la seva pròpia salut: són herois».

El Papa va assenyalar que Déu mira l'home i la dona d'una manera especial: «Ell ens ha creat no com a objectes, sinó com a persones estimades i capaces d'estimar, ens ha creat a imatge seva», tot donant al'home una dignitat única, i el convida a viure en comunió amb Déu, en comunió amb els germans i germanes, en el respecte de la creació. La creació és una harmonia a la qual estem cridats a viure: una harmonia que és comunió.

Francesc va reconèixer que als evangelis hi ha un exemple d'aquesta mirada individualista: la petició que la mare de Jaume i Joan fa a Jesús perquè els seus fills puguin asseure's a la dreta i a l'esquerra del nou rei (Mt 20, 20-28). Davant d'aquesta petició, el Senyor proposa un altre tipus de visió: «La del servei i del donar la vida pels altres.»

«Com a deixebles de Jesús no volem ser indiferents ni individualistes», va afirmar el Pontífex, i va demanar al Senyor «que ens doni ulls atents als germans i a les germanes, especialment a

aquells que pateixen», i reconèixer la dignitat humana de cada persona, sigui quina sigui la seva raça, llengua, o condició. «L'harmonia et porta a reconèixer la dignitat humana, aquella harmonia creada per Déu.»

Tot citant la constitució pastoral *Gaudium et spes*, Francesc va recordar que «la dignitat humana és inalienable, perquè ha estat creada a imatge de Déu», fonament de tota la vida social i determina els principis operatius. En la cultura moderna, «la referència més propera al principi de la dignitat inalienable de la persona és la Declaració Universal dels Drets del'Home». Va afirmar que «els drets no són només individuals, sinó també socials, dels pobles i de les nacions».

Francesc també va aprofundir sobre les «serioses implicacions socials, econòmiques i polítiques» que sorgeixen d'aquesta renovada consciència de la dignitat de tot ésser humà, que susciten un comportament d'atenció, de cura i d'estupor. El creient, quan contempla el proïsme com a un germà i no com a un estrany, el mira amb compassió i empatia, no amb menyspreu o enemistat, i s'esforça per desenvolupar la seva creativitat i el seu entusiasme per resoldre els

dramas de la història. «Mentre treballem per la cura d'un virus que colpeja tothom indistintament, la fe ens exhorta a comprometre'ns seriosament i activament per contrarestar la indiferència davant de les violacions de la dignitat humana; la fe sempre exigeix que ens deixem guarir i convertir del nostre individualisme, tant personal com col·lectiu.»

Reunió amb Michelle Bachelet

D'altra banda, el papa Francesc es va reunir al Vaticà amb l'expresidenta de Xile i actual alta comissionada per als Drets Humans de les Nacions Unides, Michelle Bachelet.

El Pontífex va rebre Bachelet a la seva biblioteca privada del palau apostòlic durant més de mitja hora. Va ser la primera reunió de treball que el Papa va mantenir fora de la seva residència a la Casa Santa Marta en aquests primers dies d'agost, a causa del recés estival italià.

La darrera trobada entre tots dos havia estat durant la visita del Papa a Xile el gener del 2018 durant els últims dies de mandat de la dirigent.

Les preocupacions regionals, l'avanç del coronavirus i la situació a l'Amèrica Llatina en general, entre els temes de l'audiència.

«Com a deixebles de Jesús no volem ser indiferents ni individualistes»

ESGLÉSIA EN SORTIDA

Els altres casaldàligues

Amb la mort de Pere Casaldàliga ens quedem una mica orfes. I ens hi anem quedant de missioners catalans que, com ell, han donat la vida per fer el món més just i més humà. Són testimonis discrets i coherents amb l'Evangelí, que ens recorden la doctrina social de l'Església i que incomoden, per tant, l'*statu quo* d'una societat individualista i consumista.

De fet, fixem-nos en el reconeixement merescut que ha rebut Pere Casaldàliga per part de múltiples sensibilitats, algunes allunyades de l'Església. Aprenem d'ell que la paraula clau de l'evangelització és la coherència o, com deia en Casaldàliga: «No n'hi ha prou en ser creient també hem de ser creïbles.»

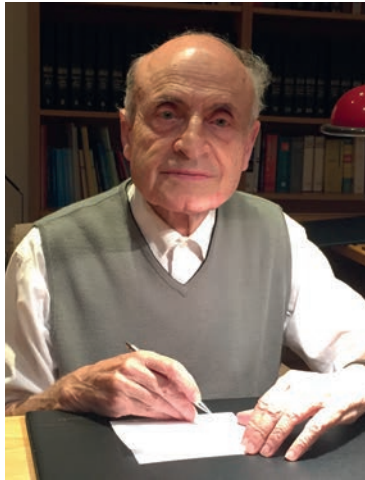
Santa Teresa de Jesús deia que hem de procurar ser predicadors amb les obres... o encara més, el ja traspassat jesuïta Pere Ribes que vaig entrevistar pel projecte missioners.cat de l'Observatori Blanquerna i que portava més de 60 anys vivint a l'Índia deia: «Jesús parla més pel que fa que pel que diu. Molta gent diu: "Fes el que prediques." Això és més fàcil. Jesús predicava el que feia, que és molt més difícil, perquè és el que ets, és la persona que predica, no només la seva veu.»

Encara hi ha veus en terres llunyanes que amb un testimoni discret prediquen amb la vida l'Evangelí. Molts d'aquells missioners que van agafar un vaixell amb vint i pocs anys per no tornar mai més a Catalunya encara són vius, d'altres ens han deixat. De Casaldàliga només n'hi ha un, però encara queden altres *casaldàligues* arreu que són com tresors amagats que es debaten entre la discreció d'esdevenir «sal de la terra» i la necessitat de ser testimonis per als altres com a «llum del món».

JORDI SÀNCHEZ TORRENTS

ESGLÉSIA I LLENGUA. LA MEVA EXPERIÈNCIA

JOSEP RUAIX I VINYET
Eclesiàstic, gramàtic i escriptor

M'han proposat de parlar d'algun tema d'Església i llengua per a *Catalunya Cristiana*. També, recentment, un amic em preguntava si pensava escriure les meves memòries. Ajuntant els dos suggeriments, intentaré redactar els records de la meva experiència pel que fa a la relació entre Església i llengua. No es tracta de cap treball erudit o divulgador, sinó merament memorialístic. Dividiré la meva experiència en vuit etapes vitals: 1) Infantesa; 2) Etapa seminarística menor; 3) Etapa seminarística major; 4) Etapa romana col·legial; 5) Etapa romana parroquial; 6) Etapa codinenca; 7) Etapa manresana; 8) Etapa calderina.

8. Etapa calderina

L'octubre de 1998, el bisbe Josep M. Guix em nomenà rector de les dues parròquies de Calders, amb el permís de poder continuar residint a Moià, amb els meus familiars, i prosseguir les meves tasques culturals: docència (sobretot a Vèrtex, Barcelona, a nivell d'aprofundiment), publicació d'articles i llibres sobre llengua (especialment dins la revista *Llengua Nacional* i remarcant la meva darrera obra, titulada *Estudis de llengua*, Barcelona 2016), traducció de catecismes i de documents del magisteri eclesiàstic i de volums de temàtica religiosa (com ara de Ratzinger – Benet XVI, de Bergoglio – papa Francesc, dels cardenals Martini, Ravasi, Martínez Sistach i J.L. Mendonça, del periodista Andrea Tonielli, etc.), revisió de molts textos, entre ells bastants llibres de temàtica religiosa (com ara unes noves edicions del *Diari d'una ànima*, de Joan XXIII, i del *Llibre del gentil i els tres savis*, de Ramon Llull, de *La nova evangelització*, de Rino Fisichella, d'obres sobre Torras i Bages i sobre la catedral de Vic,

etc.), edició d'obres d'escriptors amb sensibilitat cristiana (com Francesc Blancher, Anton Busquets i Punset, Manuel Bertran i Oriola), constant implicació en la revista local *La Tosca*, etc.

L'any 2003 es va produir, a la diòcesi vigatana, el relleu del bisbe Guix, que es quedà com a emèrit a Vic mateix, per Romà Casanova i Casanova. El primer m'havia fet revisar molts textos seus i del bisbat, com ara el seu llibre *El treball en la Bíblia* (Vic 2008) i les seves memòries (*Retalls d'unes pàgines viscuades*, Vic 2010), aquestes publicades pòstumament, ja que Mons. Guix morí en el 2009. El segon ha continuat encarregant-me la revisió de gairebé tots els escrits que surten del bisbat i d'ell mateix. Com a iniciativa destacada, ens proposà, al compositor Valentí Miserachs i a mi com a lletrista, l'elaboració d'un oratori musical amb motiu de determinades efemèrides de la

Santa Maria d'Igualada) l'oratori musical en homenatge als bisbes Oliba i Torras i Bages titulat *Diàleg patriarcal*, per a solistes, cors i orquestra. (Diguem, entre parèntesis, que l'adjectiu *patriarcal* del títol resultà una mica incòmode en uns moments en què proliferaven les manifestacions feministes; però, diccionari en mà, és un terme totalment legítim, consagrat per l'ús i adient als «patriarques» homenatjats; de fet, les cinc interpretacions de l'oratori tingueren molt èxit.) Aquest oratori es tornà a interpretar, l'any següent, el dia 14 de juny, a la basílica romana de Santa Maria la Major. Fou emotiu sentir a cantar, en plena ciutat de Roma i en presència d'autoritats eclesiàstiques i civils, uns textos catalans i amb temàtica de la nostra terra; un bell exemple de la catolicitat de l'Església.

La meua etapa calderina, de moment, no s'ha pas acabat. Va continuant... Resumint la meua experiència personal de la relació entre Església i llengua, voldria fer constar que sempre he vist, com va afirmar sant Joan Pau II en diverses ocasions, que tots els pobles tenen dret a conrear la seva cultura i la seva llengua. Jo he intentat treballar perquè el meu poble obtingui el ple reconeixement dels seus drets com a nació històrica i que li siguin compensats els greuges que en la major part de les darreres tres centúries ha hagut de patir. Es tracta d'una obra de justícia, virtut cardinal predicada per l'Església i que els seus membres hem de mirar de practicar.

diòcesi osonenca. En efecte, la iniciativa es dugué a terme, i durant la tardor de l'any 2018 s'interpretà cinc vegades (a la catedral de Vic, al monestir de Ripoll, a la basílica de la Sagrada Família de Barcelona, a la Seu de Manresa i a la basílica de

Foto: El lletrista donant la mà a la consellera de Justícia de la Generalitat de Catalunya després del concert a Santa Maria la Major.

+ CERTIFICATS MÈDICS
CARNET DE CONDUIR
NÀUTICA I ARMES

**CENTRE MÈDIC
PLAÇA MOLINA**

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR
- PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES
- LABORALS I ESCOLARS
- NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya Cristiana tindran un descompte de 10 euros

www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN:

Tel. 932 188 826

Mòbil: 639 474 741

c/ Balmes, 281, entr. 2n
08006 Barcelona

SABER ESCOLTAR

Què ha de canviar l'Església?

Benet XVI, en una conferència a Alemanya, parlant de batejats que es distancien de l'Església, feia aquesta pregunta: «Tal vegada l'Església no ha de canviar? No hauria d'adaptar-se al temps present en els seus oficis i estructures, per tal d'arribar a les persones d'avui que es troben en recerca o en dubte?»

El Sant Pare va explicar que a la mare Teresa de Calcuta li van preguntar: «Quina seria la primera cosa que hauria de canviar en l'Església?» Ella va respondre: «Vostè i jo.»

El papa Benet va treure dues lliçons de l'expressió de la mare Teresa. Primer, va deduir que ella volia dir que l'Església no solament són el Papa i els bisbes, sinó que la formem tots els batejats. La segona deducció era que cal fer canvis

i que això és una necessitat: «Cada cristià i la comunitat de creients estan cridats a una conversió continuada.»

Benet XVI es pregunta com ha de ser aquest canvi. Si ha de ser com qui blanqueja la casa per fora o bé una rectificació per canviar el rumb per fer camí. Va dir que no es podien afrontar tots els problemes de cop. El canvi consisteix en la missió apostòlica dels deixebles i de la mateixa Església.

Segons el Papa, l'Església ha de ser fidel a la seva missió. Els Evangelis sinòptics ho diuen ben clar: «Vosaltres sou testimonis» (Lc 24,48), que suposa una experiència personal. «Feu deixebles a tots els pobles» (Mt 28,19), que s'expressa en relacions. «Proclameu l'Evange-

JOAN GUITERAS I VILANOVA

Canonge emèrit del Capítol Catedral de Barcelona / secretaria@catedralbcn.org

li a tota la creació» (Mc 16,15), que transmet un missatge universal.

Però, per causa dels condicionants actuals del món, aquest missatge queda ofuscat. I Benet XVI cita a Pau VI: «L'Església tracta d'adaptar-se al model que Crist li proposa, és necessari que ella es diferenciï profundament de l'ambient humà on viu i al qual s'acosta» (*Ecclesiam suam*, 24). Per tant, l'Església, per complir la seva missió, haurà de distanciar-se del seu entorn, és a dir, deslligar-se del món.

El canvi consisteix en la missió apostòlica dels deixebles i de l'Església

P-J YNARAJA

Capellà del Montanyà
ynaraja@gmail.com

«*Laudato si', mi Signore, per frate Focu, per lo quale ennallumini la nocte: ed ello è bello et iocundo et robustoso et forte.*» Així cantava sant Francesc al foc.

M'aturo avui en el mateix foc.

Arran del que he vist al natural, o per televisió (RAI i CTV), penso que a Itàlia s'acostuma a guarnir les festes amb safates amb cera i ble, dipositats al terra, tot marcant espai o camí. Practiquem a la Llobeta quelcom semblant. Imagineu una ruta de la pau pel bosc i de nit. Les flames il·lusionaven, el silenci convidava a reflexionar. Ens aturàvem llegint algun text de Gandhi, Tagore, Luther King... La ruta acabava a l'església, al costat del Sagrari.

Ara ni tan sols a la vetlla pasqual està permès encendre la gran

A PROPÒSIT DE...

Foc

foguera del foc nou. No tot està perdut. Recórrer a un foc que hem descobert gaudeix de gran encant. M'adono que si una flama il·lumina és que la combustió és imperfecta, s'aixecarà una columna de fum i alliberarà una olor molesta.

La combustió de l'alcohol, en teoria, és perfecta; no emet ni olor, ni fum, tampoc no il·lumina. Si hi afegim sal comuna, es tenyirà de groc, si hi barregem sulfat de coure (utilitzat en horticultura), la flama serà blavosa. En cap cas, mala olor.

El foc combina perfectament amb la foscor i el silenci.

La flama és vida, joia, descobriment dels altres

L'assemblea, en iniciar la pregària, ha d'estar totalment a les fosques. Aquesta etapa ha de ser llarga; cal experimentar l'absència de seguretat, la possibilitat d'elegir la ment a intuïcions transcendents, desitjar la possibilitat que alguna cosa o algú sigui punt de referència, d'impetu, de crida.

Al centre, un gran recipient digne de la situació, amb alcohol, que algú encén. Tot canvia. La flama és vida, joia, descobriment dels altres. Referència a Déu.

El foc així és icona de l'Esperit. A diferència de les imatges plàstiques orientals, és a l'abast de tothom. L'alcohol de cremar és barat, la seva manipulació demana molta precaució. En ser incolor sembla que ni tan sols existeix i la flama és lliure, independent.

SIGNES D'AVUI

Dret a no tenir límits

Espero el metro a l'andana. A les parets, hi ha anuncis. Em crida l'atenció un que diu: «Obvietat núm. 05: Tens dret a no tenir límits.» Es tracta d'una campanya patrocinada per la Generalitat de Catalunya. El mateix anunci es pot llegir als diaris, on s'inclou una explicació general: «Totes les persones som iguals i compartim els mateixos drets, sigui quin sigui el nostre origen, gènere, edat, religió, capacitats i orientació sexual.» He vist també altres anuncis referits a altres drets. No serà fàcil eludir la polèmica en aquesta campanya perquè el tema dels drets la du amb ella mateixa. He buscat el llistat de drets anunciats i l'explicació de cadascun d'ells i dels deures corresponents. No ho he aconseguit. A la web s'afirma: «La Generalitat impulsa la campan-

VICTÒRIA MOLINS, *s.t.j.*
viquimolins70@gmail.com

Estar tot el dia penjat del mòbil és un dels problemes que mai no haguéssim pensat fa trenta o quaranta anys. Però els nous temps porten serveis nous i dificultats noves. Tot té la part positiva i la negativa.

Jo avui vull parlar d'una de ben positiva que pot estar en la línia amb allò més important que hi ha a la vida: l'amor fratern. Tots sabem que hi ha una tasca meravellosa en una institució creada ja fa anys: la Fundació Ajuda i Esperança, una organització privada sense ànim de lucre per promoure, fomentar i donar suport al servei de comunicació i orientació urgent i immediata anomenat Telèfon de l'Esperança. Aquest servei d'atenció telefònica va ser fundat el 19 de març del 1969

ya "Defensem el que és obvi" per tal d'informar, conscienciar i sensibilitzar la ciutadania del dret i l'obligació de lluitar contra qualsevol mena de discriminació i d'oferir igualtat de tracte i oportunitats als diferents col·lectius que la conformen, tinguin les característiques socials i personals que tinguin.» En principi, es pot compartir l'objectiu, però crec que cal explicitar-lo bé per no produir incomprendiments en el contingut. Obvietat implica evidència. En el cas de l'obvietat núm. 05 el redactat aboca a l'engany.

No tenir límits condueix a l'omnipotència del desig

FINESTRA A LA VIDA

El mòbil al servei de la fraternitat

per Mn. Miquel Àngel Terribas, promotor i director fins a la seva mort, l'any 1986.

Doncs bé, amb els nostres mòbils s'ha obert una altra possibilitat molt més senzilla, personal i no institucionalitzada, que pot ser un element clau per ajudar algunes persones. Quanta gent sola, angoixada i amb brots de depressió necessita ser escoltada algunes estones!

Jo ho he pogut comprovar últimament, potser augmentat a causa del confinament, que ha aïllat algunes persones que ja se sentien soles abans de la pandèmia. Sentir durant una bona estona una persona plorant, repetint gairebé les mateixes paraules d'angoixa i d'impotència és potser l'únic que

LLUÍS SERRA LLANSANA
llserrall@gmail.com

No tenir límits condueix a l'omnipotència del desig, però no reflecteix la realitat. Ser humà és ser limitat. Podem explorar els nostres límits i anar cap a possibilitats impensades. Però sempre hi ha un límit. No es tracta d'eliminar-lo sinó de saber exactament quin és. Les proves d'atletisme dels Jocs Olímpics pugnen per eixamplar els límits del temps i de l'espai, sense deixar de ser conscients que sempre existiran.

Fins i tot el posthumanisme, integració de la persona humana amb la màquina, podrà ampliar els límits, però no suprimir-los. Hi ha el risc que m'autolimiti, que no cregui en les meves possibilitats o que els altres vulguin dinamitar-les dubtant de la meua capacitat. Contra això sí que cal lluitar.

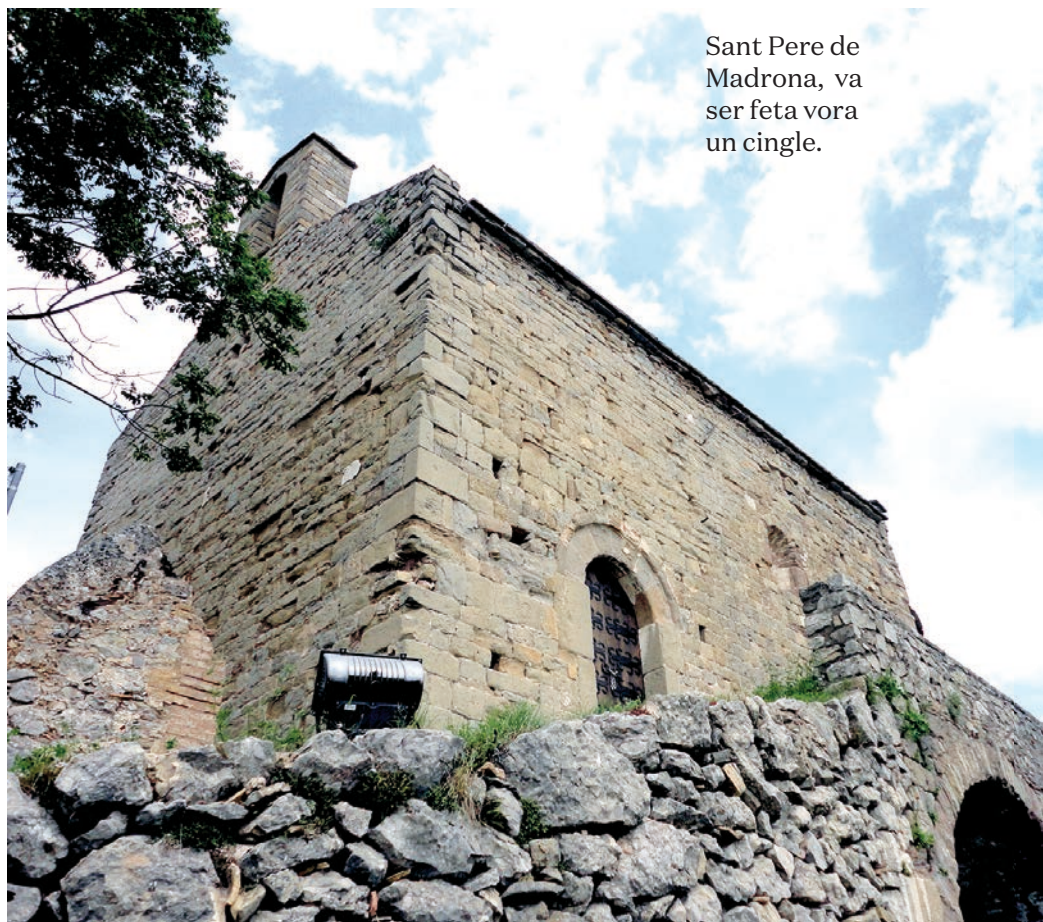
es pot fer quan saps que a l'altra banda del fil telefònic hi ha algú que necessita urgentment ser escoltat. Així, aquest estat d'ànim, compartit, sembla que disminueix una mica la seva gravetat.

El mòbil, sens dubte, pot ser un instrument d'addicció i d'allunyament de la veritable conversa personalitzada, però també pot ser una ajuda per a qui necessita ser escoltat.

Quanta gent sola, angoixada i amb brots de depressió necessita ser escoltada algunes estones!

Esglésies de Berga (IV)

La ciutat de Berga, situada estratègicament al punt on comencen els contraforts del Prepirineu, està presidida pel santuari de la seva patrona, la Mare de Déu de Queralt. Però la capital del Berguedà conserva igualment un bon nombre d'esglésies, convents i capelles de diverses èpoques i estils, des del romànic del segle XII fins a l'arquitectura contemporània del segle XX.

Sant Pere de Madrona, va ser feta vora un cingle.

El romànic pur de l'interior de l'ermita.

Sant Pere de Madrona transmet la sensació de calidesa i dolçor

SANT PERE DE MADRONA

A la mateixa serra de Queralt, una mica més avall del santuari, es troba la interessant ermita romànica de Sant Pere de Madrona. Darrere el nostre guia, Roger Cortina, arribem al lloc després d'una estona d'haver seguit un caminet ombrívol, vorejat de boixos. L'església està construïda sobre un sortint rocós, penjada al caire mateix de l'abisme. El petit edifici és d'un romànic extremadament senzill i funcional, sense cap concessió als elements decoratius. Així i tot —o potser justament per això— la petita ermita de Sant Pere atrau per la seva bellesa pura i simple. Reduïdes totes les formes a l'estricta geometria, paradoxalment el conjunt transmet al visitant la sensació de calidesa i dolçor.

A la teulada hi sobresurt el campanaret d'espardanya. Roger Cortina ens fa saber que aquest element és força modern, i que «va ser refet fa pocs anys pels mateixos veïns de Berga. Llavors s'hi va col·locar la campana original, que s'havia

pogut salvar de la destrucció de l'any 1936». Malgrat la diferència de tants segles entre el campanar i la resta de l'ermita la diferència és quasi inapreciable, i a la nostra vista el resultat és molt harmònic. L'única portalada d'entrada, en consonància amb el conjunt, és d'una gran sobrietat. Com a element decoratiu només hi veiem el treball de forja de la porta de fusta. El nostre amfitrió ens fa saber que, com en el cas del campanar, aquí també ens trobem davant d'una petita obra moderna però elaborada com es feia en temps del romànic.

Una vegada a dins de l'església veiem que hi predomina la mateixa senzillesa que a l'exterior: un sol absis de línies pures i dues petites capelles laterals. A la de la banda nord hi ha una imatge de sant Pere, el titular del lloc, representat com a Papa, i al costat sud una altra imatge, en aquest cas de la Mare de Déu. Tot l'interior queda en una suggeridora penombra. La claror del dia només hi entra per unes poques finestres de mida reduïda.

Una d'elles, situada a dalt de tot, gairebé a tocar de la volta, ens crida fortament l'atenció perquè té forma de creu. Ens la quedem mirant una bona estona i ens fa l'efecte que aquesta singular obertura explica sense paraules i d'una manera bellíssima què vol dir que només la creu de Crist ens salva.

Rere l'altar veiem que el terra està excavat i que queden a la vista un seguit de restes arqueològiques. Com ens explica Cortina, els treballs que s'han dut a terme al subsòl els darrers anys han anat descobrint diversos aspectes de la història de l'edifici, com ara el fet que durant segles va ser un lloc d'enterrament. Havent vist les entranyes de l'ermita ja donem per acabada la visita a Sant Pere de Madrona, i acabem de baixar de la Serra de Queralt per continuar la ruta novament pels carrers de Berga.

CAPELLA DE LA PIETAT

Al nucli antic de la ciutat, enfilem l'estret i costerut carrer de la Pietat, fins que fem cap a la petita capella del mateix nom. La façana, en part arrebossada de blanc i en part amb la pedra a vista, mostra que l'edifici es va

La capella de la Pietat, integrada al casc urbà de Berga.

anar fent en èpoques diferents. Segons ens diu el nostre guia «aquesta capella ha tingut diversos usos al llarg dels segles. Va ser convent de mercedaris i també parròquia. Té l'origen al segle XII, però va ser molt refeta en època barroca, quan se li va donar l'aspecte actual». L'església queda adossada a una casa que té al costat, com si totes dues es vulguessin fusionar. Per tot plegat el conjunt de la façana no és simètric del tot, però trobem que la irregularitat li atorga un encant especial, com si es tractés d'un petit mas d'aspecte rústic.

Com ja s'endevinava des de fora, l'interior és de dimensions reduïdes, però conté força elements interessants. Presideix l'església la

L'aspecte actual data de l'època barroca.

imatge de la Pietat, una obra clàssica de mitjan segle XIX: la Mare de Déu, tota plorosa i amb un vestit de color carmesí fosc, té als braços el seu Fill mort i de cos contusionat. És el revers exacte de l'escena del naixement: Jesús també reposa als braços de Maria, però aquí la creu ha convertit l'alegria en dolor... encara que no per sempre. El nostre guia ens explica que «aquesta imatge de Crist, molt estimada pel poble, va ser robada l'any passat, però feliçment va poder ser recuperada al cap de poc temps». També ens fa saber que l'advocació de la Pietat en aquesta capella ve de l'època en què hi vivien els frares mercedaris, quan aquests religiosos recollien almoines per alliberar cristians captius al nord d'Àfrica i per ajudar els malalts.

Hi ha encara altres imatges d'advocacions populars, com ara la de sant Antoni de Pàdua, sant Ramon Nonat o sant Jaume. La que ens crida més l'atenció és un Crist jaçent de mida natural dins d'una urna de vidre. Segons explica Roger Corti-

na, aquesta és la imatge que surt en processó pels carrers de Berga cada any per Divendres Sant. Com si fos la continuació de l'escena de la Pietat, aquí el cos de Crist reposa dins del sepulcre. El rostre té una gran serenor, com si volgués anunciar que encara que la mort és ben real, no té l'última paraula, que la resurrecció no tardarà a venir. Quan el fidel contempla el cos mort de Crist, per tant, ho fa amb dolor però sempre amb esperança, perquè sap que tota la creació està destinada a la vida eterna.

Abans de sortir de la capella encara tenim temps de donar una ullada al petit cor de fusta que hi ha damunt mateix de l'entrada. Malgrat l'espai força reduït, en el seu moment es devia decidir posar-hi aquest cor perquè els cantors embel·lissin les celebracions amb el seu cant devot. La capella de la Pietat és certament petita, però no hi falta res, i tota ella està amarada de l'esperit religiós més popular. La nostra propera visita, per contra, serà a una església de grans dimensions.

L'advocació de la Pietat ve de l'època en què hi vivien els frares mercedaris

JOAN ÀGUILA CHAVERO, *pvre.*
Vicari episcopal

La pastoral del lleure es reinventa

Som molts els que valorem la importància educativa de les activitats que organitzen les entitats de lleure infantil i juvenil a l'estiu.

Aquest estiu, però, aquestes activitats han vist perillar greument la seva subsistència, ja que les mesures imposades per l'Administració per evitar nous contagis a causa de la pandèmia del Covid-19 han provocat que molts esplais, agrupaments i parròquies es plantejessin seriosament si era viable fer colònies, casals o campaments en aquestes condicions.

Els grups han de ser reduïts (un màxim de deu infants amb el seu monitor, sempre el mateix i sense la possibilitat de barrejar-se amb altres infants d'altres grups), les activitats han de garantir la distància de seguretat i evitar al màxim el contacte físic entre els participants, els torns de piscina han de ser alterns per a cada grup i després de cada ús s'han de desinfectar les instal·lacions. També cal desinfectar el material que es faci servir i no es pot compartir en-

tre membres de grups diferents. Els torns de menjador han de ser també en petit grup i les nits màgiques de colònies o campaments anant d'habitació en habitació (o de tenda en tenda) s'han convertit en nits compartides amb el mateix grup de tot el dia per assegurar la traçabilitat en el cas que hi hagués algun símptoma compatible amb l'esmentada malaltia (cosa ben probable, ja que tots sabem que alguns, quan s'enyoren, tenen mal de cap, mal de panxa o fins i tot alguna dècima de febre...).

Davant d'aquest panorama el més senzill era pensar que aquest estiu no hi hauria ni campaments, ni colònies, ni casals d'estiu, però... no, de cap manera! Els nostres caps i monitors són d'allò més creatius i efectius alhora i, abans d'anul·lar una activitat tan valuosa i que marca tant el creixement dels nostres infants i joves, estan disposats a adaptar-se a qualsevol circumstància, inventar-se noves estratègies i invertir molt més del seu preuat temps per poder organitzar unes

activitats del tot segures i sense perdre en cap moment la qualitat educativa. Val a dir que molts d'aquests monitors i caps són estudiants que, en lloc de passar-se l'estiu tranquil·lament gaudint del merescut descans després d'un intens curs acadèmic, prefereixen aventurar-se a organitzar activitats de lleure assumint moltíssima feina i, també, responsabilitat. Altres són joves que ja estan en el món laboral i crec que encara té més mèrit que vulguin dedicar les seves vacances (també ben merescudes) a aquest tipus d'activitats que, en la majoria dels casos, no suposen cap mena de retribució econòmica.

Mirant-los a ells i elles, i essent conscient del sobreesforç que ha suposat organitzar aquestes activitats en aquestes circumstàncies, em trec el barret i aplaudeixo la seva entrega i esforç. Serveixi aquesta Carta Dominical per lloar la seva tasca i agrair tantes hores de feina i dedicació al desenvolupament integral dels nostres infants i joves.

Sempre a punt!

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

Déu i el mar

No és casualitat que tants poetes al món hagin dedicat els seus versos al mar. Aquesta sorprenent i ingent massa d'aigua desperta passions. La immensitat del mar ens impressiona, ens emociona, ens encanta, ens commou, ens hipnotitza, ens abraça, ens relaxa, i ens embolcalla. La combinació de sorra, aigua, sol, cel i núvols és vida, és aliment, és quietud, és força, és energia. Contemplar el mar és una experiència preciosa que estimula tots els sentits. Quan ens envaeix el desassossec, el mar ens dona calma i ens relaxa. Quan el contemplem, experimentem un moment transcendental.

Qui descobreix el mar per primera vegada se sent fascinat, com qui descobreix Déu. El nostre amor cap a Ell és com el mar. Pots veure on comença però no on acaba. Sembla inacabable. La seva immensitat, la seva majestuositat i la seva bellesa ens evoquen la naturalesa infinita de Déu. Només Ell va poder crear una meravella com aquesta. Quin

regal tan bonic! El mar ens fa veure que cada gota d'aigua, encara que sigui diminuta, és essencial en els plans de Déu. Com va dir la Mare Teresa de Calcuta: «A vegades sentim que el que fem és tan sols una gota al mar, però l'oceà seria menys si hi faltés aquesta gota.»

El mar també ens convida a mirar més lluny, cap a l'horitzó; més enllà de tot allò que és terrenal. ¿És casualitat que l'oceà s'ajunti amb el cel, precisament a l'horitzó? Quan sentim que ens trobem en un carreró sense sortida, pensem en el mar. Mirem-lo atentament; pot semblar que no hi ha res més enllà d'aquesta línia, però sabem que Déu també hi és. Quan les penes ens ofeguïn, mai ens deixarà naufragar. Sempre és i serà al nostre costat.

Qui pensa en el mar sent una remor relaxant en el seu interior. Sentir el frec de l'aigua amb l'arena ens asserena i ens evoca, en certa manera, la pau que ve de Déu. El cor de l'home és com el mar, és profund, pateix tempestes, però

també gaudeix de dies de sol i de calma; el seu misteri ens atrapa en centenars de preguntes que algun dia trobaran una resposta. De vegades sembla un mirall, el mirall de l'ànima, on ens podem veure reflectits i trobar-nos a nosaltres mateixos.

Demanem a Déu que ens ensenyi a navegar per la vida. Que també ens ensenyi a remar quan les aigües siguin turbulentes o quan el vent bufi en contra. Demanem a Déu que ens doni el vigor de les ones del mar. Tot i que xoquen una i altra vegada sempre troben forces per tornar a començar. Demanem a Déu que ens faci veure que l'important no són els passos que fem en la sorra sinó la petjada d'amor que deixem en els altres.

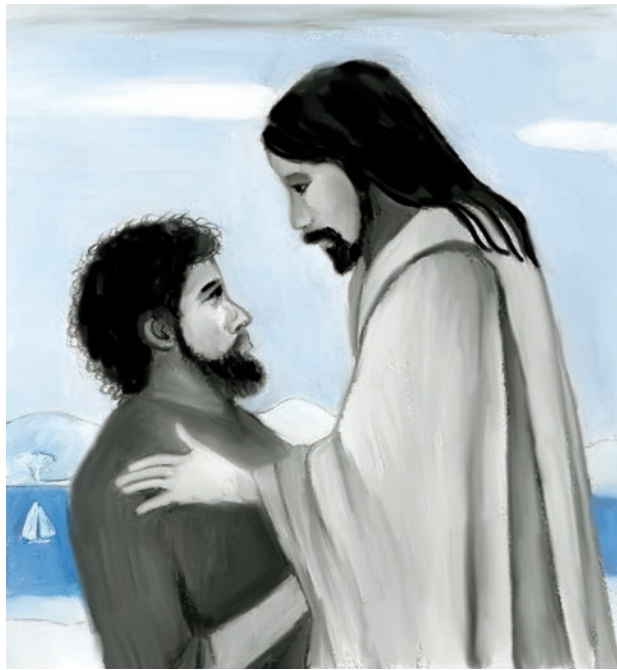
Benvolguts germans i germanes, en ple estiu, contemplem el mar i endinsem-nos en la seva grandesa. Déu el va crear perquè tots en gaudíssim. Això sí, deixem que Jesús sigui el capità del nostre vaixell.

COMENTARI DE LA PARAULA

Tu ets pedra (*petros*) i sobre aquesta roca (*petra*) edificaré la meva Església

Jesús havia sostingut a Magdala (Magadan) un duríssim debat amb els fariseus i saduceus que li exigien un senyal del cel que avalés la seva pretensió d'enviat de Déu. Aleshores s'endugué els seus deixebles amb la barca a l'altra riba del mar de Galilea i, a peu, els féu pujar fins a Pànies, rebatejada pel tetrarca Filip amb el seu nom, Cesarea de Filip. ¿Per quina raó els ha fet fer aquesta llarguíssima caminada (uns 50 km en línia recte cap al nord)? A

Pànies hi havia el santuari del déu Pan i una infinitat de nínxols excavats en la gran massa rocosa que la presideix. Quan hi vam anar, vam poder distingir-ne encara una pila, així com la gran caverna anomenada «Porta de l'Hades». Jesús planteja als seus deixebles la pregunta crucial: «¿Qui diuen els homes que soc jo, el Fill de l'home?» Hi ha respostes per tots els gustos: que si Joan Baptista, Elies, Jeremies o un dels profetes. Ell, però, vol que siguin ells qui es pronuncïin: «Vosaltres, però, ¿qui dieu que soc jo?» Simó Pere, el més agosarat, respon com a líder del grup: «Tu ets el Messies, el Fill del Déu que allibera.» En principi, la resposta és molt correcta. D'aquí el gran elogi que fa Jesús de la seva confessió. Però tot seguit, fent un joc de paraules en grec amb el seu nom, «Simó», i el malnom que ell mateix li va imposar, «Petros/

GLÒRIA MONÉS

Petra», en català «Pere», fixant la mirada en l'enorme mola rocosa del paganisme que tenien davant per davant, li revela que aquesta serà en el futur la base de la seva Església: «Tu ets Pedra (*petros*), i sobre aquesta Roca (*petra*) edificaré la meva Església, i les portes de l'Hades no prevaldran contra ella.» Aquesta és l'única explicació que dona raó d'aquest llarguíssim viatge cap al nord pagà, del joc de paraules Pedra-Roca i de la presència de la Porta de l'Hades. L'explicació que us he donat, si bé no és la més corrent, és la que millor explica aquesta anada i tornada de Cesarea de Filips, sense entrar en contacte en cap moment amb la gent del país ni realitzar-hi cap senyal, com li demanaven.

JOSEP RIUS-CAMPS
Teòleg i bibliista / riuscamps@yahoo.es

CONSULTORI BÍBLIC

IGNASI RICART
Claretià

Quin model d'Església ens mostra els Fets dels Apòstols?

L'Església no és el temple, ni la catedral, ni la capella. Allí on s'apleguen els creients en Jesús allí hi ha l'Església: a la vora del mar, en la muntanya, en el camp, en un pis, en una barraca. Les catedrals no són necessàries. L'Església és l'assemblea (*ekklesia*) dels creients. Segons els Fets dels Apòstols, l'Església és la comunitat de Jesús, el Crist Ressuscitat que es fa present entre els seus deixebles i es preparen per portar la Bona Nova de l'Evangelí al món, creant noves comunitats que han de ser missioneres. En aquestes comunitats s'hi entra pel baptisme. La seva vida es manifesta com a comunitat missionera. Segons Fets dels Apòstols capítol 2 els creients en el Crist ressuscitat «escoltaven assíduament les ensenyances dels apòstols, vivien en comunió fraterna, participaven en la fracció del pa —l'eucaristia— i en la pregària de tothom s'apoderava el respecte: els apòstols feien nombrosos prodigis i senyals. Tots els creients vivien units i ho tenien tot en comú, venien les propietats i repartien els béns segons les necessitats de cadascú. Visitaven assíduament el temple cada dia ben units, partien el pa a casa i compartien l'aliment amb alegria i senzillesa de cor; lloaven Déu i eren ben vistos de tot el poble».

El papa Francesc, a *La joia de l'Evangelí* (EG 49), ens fa sortir del Cenacle, dient-nos: «Sortim, sortim a oferir a tothom la vida de Jesucrist [...]: m'estimo més una Església accidentada, ferida i tacada per haver sortit al carrer, que no pas una Església malalta pel tancament i la comoditat d'aferrar-se a les pròpies seguretats.» Per tant, no tinguem por i sortim pels camins del món a predicar l'Evangelí de Jesús, mort i ressuscitat, la nostra saviesa i la nostra força (l'legim 1 Corintis 1,17-31).

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.CAT

Diumenge XXI de durant l'any

Lectura primera

Is 22,19-23

Li posaré a l'espatlla la clau del palau de David

Lectura del llibre d'Isaïes:

El Senyor diu a Sobnà, cap del palau del rei: «Et faré caure del pedestal, et derrocaré del lloc que ocupes. Aquell dia cridaré el meu servent, Eljaquim, fill d'Helquies, el vestiré amb la roba que portes, li posaré les teves insígnies, li donaré l'autoritat que tens, i serà un pare per als habitants de Jerusalem i per als homes de Judà. Li posaré a l'espatlla la clau del palau de David: quan ell haurà obert, ningú no tancarà, i quan haurà tancat, ningú no podrà obrir. El fixaré com un clau en un indret segur, i serà un tron gloriós per a la família del seu pare.»

Salm responsorial

137

Us enalteixo amb tot el cor,
Senyor,
us vull cantar a la presència
dels àngels.
Em prosterno davant del santuari.

*R. El vostre amor perdura sempre.
Acabeu la vostra obra, Senyor.*

Enalteixo el vostre nom perquè
estimeu i sou fidel.
Sempre que us invocava,
m'heu escoltat,
heu enfortit la meva ànima. **R.**

El Senyor és excels,
però es mira els humils,
mentre que els altius,
els esguarda de lluny.
El vostre amor perdura sempre.
Acabeu la vostra obra, Senyor. **R.**

Lectura segona

Rm 11,33-36

*Tot ve d'ell, passa per ell i
s'encamina cap a ell*

Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Roma:

Quina profunditat i riquesa en la saviesa i en el coneixement de Déu! Que en són d'incomprensibles els seus judicis i d'impenetrables els seus camins! Qui pot conèixer el pensament del Senyor? Qui l'ha assessorat com a conseller? Qui s'ha avançat mai a donar-li res perquè li ho pugui recompensar? Tot ve d'ell, passa per ell i s'encamina cap a ell. Glòria a ell per sempre, amén.

Al·leluia

Mt 16,18

*Tu ets Pere. Sobre aquesta pedra jo
edificaré la meva Església,
i les portes del reialme de la mort no
li podran resistir.*

Evangeli

Mt 16,13-20

*Tu ets Pere. Et donaré les claus del
regne del cel*

Lectura de l'evangeli segons sant Mateu:

En aquell temps, Jesús anà a la regió de Cesarea de Felip, i un cop allà, preguntava als seus deixebles: «Què diu la gent del Fill de l'home? Qui diuen que és?» Ells li respongueren: «Uns diuen que és Joan Baptista; altres, que és Elies; altres, que és Jeremies o algun altre dels profetes.» Ell els diu: «I vosal-

tres, qui dieu que soc?» Simó Pere li contesta: «Vós sou el Messies, el Fill del Déu viu.» Jesús li va respondre: «Sortós de tu, Simó, fill de Jonàs: això no t'ho ha revelat cap home de carn i sang, sinó el meu Pare del cel. I ara, també jo et dic que tu ets Pere. Sobre aquesta pedra jo edificaré la meva Església, i les portes del reialme de la mort no li podran resistir. Et donaré les claus del regne del cel: tot allò que deslliguis a la terra, quedarà lligat al cel, i tot allò que deslliguis a la terra, quedarà deslligat al cel.» Després prohibí severament als deixebles de dir a ningú que ell era el Messies.

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC A; FERIAL II)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 1)

Agost

23. DIUMENGE

Diumenge XX de durant l'any, Verd. Lectures: Isaïes 22,19-23 / Salm 137 / Romans 11,33-36 / Mateu 16,13-20

SANTORAL: Felip Benici, prev.; Rosa de Lima, rel.

24. DILLUNS

Sant Bartomeu (F), Vermell. Lectures: Apocalipsi 21,9b-14 / Salm 144 / Joan 1,45-51

SANTORAL: Àurea, vg. i mr.; Bartomeu, apòstol; Emília de Vialar, rel. i fund.

25. DIMARTS

Fèria, Verd. Lectures: 1 Tessalonicencs 2,1-3a.14-17 / Salm 95 / Mateu 23,23-26. O bé: *Sant Lluís de França* (ML), Blanc. Lleida i Urgell: **Sant Josep de Calassanç** (MO), Blanc.

SANTORAL: Genís, mr.; Patrícia.

26. DIMECRES

Santa Teresa de Jesús Jornet (MO), Blanc. Lectures: 2 Tessalonicencs 3,6-10.16-18 / Salm 127 / Mateu 23,27-32

SANTORAL: Balduí, monjo; Cesari d'Arles, b.; Juníper Serra, prev.; Zèferí, p. i mr.

27. DIJOUS

Santa Mònica (MO), Blanc. Lectures: 1 Corintis 1,1-9 / Salm 144 / Mateu 24,42-51

28. DIVENDRES

Sant Agustí (MO), Blanc. Lectures: 1 Corintis 1,17-25 / Salm 32 / Mateu 25,1-13

SANTORAL: Hermes, mr.; Julià, mr.

29. DISSABTE

Martiri de sant Joan Baptista (MO), Vermell. Lectures: 1 Corintis 1,26-31 / Salm 32 / Marc 6,17-29

SANTORAL: Adelf, b.; Sabina, mr.

El Sant 25 AGOST

Sant Josep de Calassanç

Un dels trets més distintius del cristianisme és la preferència pels petits, pels últims. Per això moltes de les congregacions de l'Església tenen per finalitat l'atenció als més pobres. Sant Josep de Calassanç (1556 – 1648) va ser un clar exemple d'aquesta entrega cap a aquells que el món menysprea.

Nascut a Peralta de la Sal, a la franja d'Aragó, va estudiar teologia a Lleida, València i Alcalá de Henares i va ser ordenat sacerdot el 1583. Després d'una forta experiència espiritual va vendre tots els seus béns i se'n va anar a Roma per estar al costat d'orfes i captaires. El 1597 ell i altres companys van obrir una escola per a nens pobres; naixien així les Escoles Pies, que aviat van ser reconegudes pel Papa. La congregació, tanmateix, es va trobar amb dificultats, en part perquè la classe benestant considerava que educar els pobres podia portar inestabilitat social. El mateix Josep de Calassanç va ser víctima d'aquesta animadversió i va ser acusat injustament d'incompetència al capdavant de la congregació. Però malgrat tot, els escolapis ben aviat van anar obrint cases i escoles per tot arreu. Sant Josep de Calassanç va ser canonitzat el 1767 per Climent XIII.

La litúrgia i la mort

MERCÈ SOLÉ

Membre de l'ACO i del Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona (msoletey@gmail.com)

Celebrem la Pasqua cada diumenge. I en cada sagrament. I dediquem 50 dies cada any a dir-nos que Jesús ha ressuscitat i que la mort no té la darrera paraula. Amb tot, a molts cristians ens costa driblar la tendència de la nostra societat a negar la mort i a convertir-la en tabú. M'ho comentava l'altre dia en una entrevista que li vaig fer el Dr. Juan Carlos Trallero, especialista en cures paliatives i en acompanyar persones i famílies en el tram final de la vida. Em deia que famílies cristianes procuren que els seus malalts no rebin el sagrament de la Unció fins que no estiguin inconscients, no fos cas que s'adonessin que s'estan morint. Aquesta por esdevé un obstacle seriós per dedicar el temps que ens queda a expressar l'essencial: l'estimació entre les persones, per a la qual cal una bona comunicació del malalt amb familiars i professionals que es basi en la veritat que el malalt pugui assumir. Viure-ho així, amb delicadesa, però sense embuts, permet també als familiars avançar en el dol.

Tot plegat em fa pensar que la litúrgia conté elements que ens poden ajudar a perdre la por de la mort. Us en recomano tres:

- En primer lloc, escoltar de debò les lectures. Estem avesats a sentir-les, però la pèrdua, la violència, la mort ens rellisquen com si no anessin amb nosaltres. De fet, si alguna cosa ens aporta la Bíblia és el realisme cru en la descripció de l'experiència humana, en qualsevol circumstància i pel broc

gros. Fer l'esforç d'entendre els textos ens pot apropar al significat de la mort i a tot el que desvetlla, que un dia o altre haurem d'afrontar nosaltres.

- En segon lloc, els sagraments. Tots ells son signe de la Pasqua, d'acceptació i superació de la mort, especialment el perdó dels pecats, que fa referència a una altra mena de mort que ens costa assumir: que som capaços de fer mal. Potser històricament els cristians ens hem quedat més en la culpa, que posa el centre en nosaltres, que no pas en el perdó, que té el seu centre en els altres. La reconciliació és una festa alliberadora a la qual tots som convidats.

- I finalment, és clar, la Unció dels malalts. Abans es parlava més d'*extremaunció*, molt al final de la vida. Després del Concili, la unció dels malalts és viscuda com un desig d'acarar amb fortalesa i serenor la malaltia i la mort. Alguns liturgistes discuteixen sobre la conveniència o no que els malalts rebin aquest sagrament moltes o poques vegades. A mi, francament, tota ocasió de rumiar, des d'un amor compassiu, la mort i el sofriment em sembla excel·lent.

«Que el Senyor totpoderós ens concedeixi una nit tranquil·la i una fi benauurada», diem cada nit a la Litúrgia de les Hores. Doncs això.

Dia Mundial dels Avis (i III)

IGNACIO BUQUERAS Y BACH

Acadèmic numerari de les Reials Acadèmies de Doctors d'Espanya, Europea de Doctors, i de la Mar, i de la Diplomàcia del Regne d'Espanya

Finalment, unes altres conclusions destacades del Congrés Nacional, que va comptar amb el suport de diferents ponències, va ser la de «promoure la creació d'una gran Confederació d'Organitzacions de Gent Gran per a la coordinació de tot el sector i per a la més bona defensa dels seus interessos legítims». Una sol·licitud reiterada en el IV Congrés Nacional, celebrat al Palau de Congressos de Santiago de Compostel·la l'1 d'octubre del 1999.

L'acta de constitució i estatuts de la Confederació Espanyola d'Organitzacions de Gent Gran (CEOMA) va ser signada al Congrés dels Diputats l'1 de desembre del 1999, i es va escollir la comissió gestora, encapçalada pel president del Comitè Executiu del IV Congrés Nacional i de la Fundació Independent, Ignacio Buqueras y Bach. Enguany CEOMA celebra el vintè aniversari.

Un altre dels fruits importants del III Congrés Nacional va ser la convocatòria del I Concurs Nacional *Parla'm del teu avi/a. Parla'm del teu net/a*, amb l'objectiu de potenciar-ne la figura entranyable en les noves generacions. La primera convocatòria, que va tenir una forta projecció mediàtica i una gran acollida en centenars de centres d'ensenyament d'arreu d'Espanya, la va fer la Fundació Independent amb el patrocini del Grupo Anaya.

Avui, més que mai, el paper que desenvolupen els nostres avis és de gran importància i trajectòria potent. Faciliten la conciliació de la vida familiar i laboral, i transmeten als nens i als joves tendresa, afecte i bon desenvolupament de les emocions. En moments de crisi i de dificultats, com els que vivim ara, en molts casos el seu suport ha estat vital, ajudant amb les pensions minses i donant hospitalitat als que la necessiten. Dades de la Societat Espanyola de Geriatria i Gerontologia (SEGG) informen que un de cada quatre avis/àvies dedica sis o set hores diàries a tenir cura de nets i netes.

EL CONSULTORI

PREGUNTES I RESPOSTES SOBRE DOCTRINA I MORAL
pel Dr. Joan Antoni Mateo

Injustícies i desgràcies

Persones no creients em retreuen que si Déu és tan bo i omnipotent, com diem els cristians, per què permet injustícies i desgràcies flagrants...

Hi ha coses que, fins i tot des de la fe, no es poden explicar del tot. Recordo el cas d'una noieta que va morir de càncer, una joveneta plena de fe i amor a Déu. A les portes de la mort, la mare plorava al seu costat i s'exclamava: «Déu meu! Per què la meva filla, tan jove?» I la filla li va dir: «Mare, això ho sabrem al cel.» Cal esperar per tenir totes les respostes. Amb tot, la fe, la confiança en Déu que ens estima, ens ajuda a portar aquestes creus com cap altra realitat ens podria ajudar. La fe catòlica ens dona molta llum amb el que ens diu sobre el pecat original i tot el que comporta i l'amor de Déu que camina amb nosaltres i porta a terme, malgrat tot, el seu disseny salvador. Per entendre el grau d'implicació de Déu en aquesta lluita contra el mal potser n'hi ha prou amb una mirada en el Crist crucificat i ressuscitat. Arribarem a la resurrecció passant amb Jesús per la creu. Potser això per als que no creuen els sembli molt poca cosa, però des de la no creença absoluta romanem en la nostra finitud abocats a la desesperació. Els cristians no amaguem que la vida és dramàtica, però mai tràgica. Pel que fa a les injustícies, hem de fer una consideració diferent. Parlar d'injustícia suposa parlar de decisions personals injustes. Déu ens esperona a lluitar decididament contra tota mena d'injustícies i això és apassionant i molt atractiu. No li ho sembla? I no es preocupi si no acaba de convèncer alguna gent. Exposi el que creu i viu, i sembri la bona llavor. I aquesta vida no deixa d'interpel·lar fins i tot a molts que diuen no creure. Hegel deia que no hi ha millor praxis que una bona teoria. Jo li diria que una vida bona val més que totes les teories.

PER ENVIAR CONSULTES AL DR. MATEO:
elconsultori@hotmail.com
Ap. de correus 121-25620 Tremp (Lleida).

Postals des d'Andalusia

La fira de Sant Agustí

Aquests dies se celebra al meu poble, Hinojosa del Duque, província de Còrdova, la Fira de Sant Agustí, tot coincidint amb la seva festa, el 28 d'agost. La celebrem d'una forma diferent, amb la tristot i el desconcert que sembla la pandèmia del coronavirus. Però hem de viure-la en totes les seves dimensions. En la dimensió festiva, perquè la fira sempre és festa. Una festa de tots i per a tots, oberta a tots els veïns de Hinojosa i a tots els visitants. En les seves dimensions tradicionals que viuen a les entranyes del nostre poble: l'alegria, la convivència, la unitat en els interessos essencials i col·lectius, la pau que brolla d'una justícia que té el fonament en els drets i deures i l'esforç comú de tots per aconseguir els millors objectius de desenvolupament.

Precisament, Agustí, bisbe d'Hipona, el nostre patró, va ser un sant, després d'haver estat un pecador de primera categoria; va formar part de la caravana dels Sants Pares i brilla amb especial lluentor com a doctor de l'Església catòlica i el màxim pensador del cristianisme del primer mil·lenni. Autor prolífic, va dedicar gran part de la seva vida a escriure sobre filosofia i teologia, amb dues obres esplèndides que han il·luminat els segles i la història: *Les Confessions* i *La ciutat de Déu*. Però Agustí ens vol recordar avui als veïns de Hinojosa que no tinguem por, malgrat els fracassos i les derrotes. Va arribar a patir una gran frustració personal, fins que sant Ambrós de Milà l'introdueix en les cartes de sant Pau, que el porten a la conversió.

Molts pobles d'Andalusia s'endinsen, per aquestes dates, en les seves fires tradicionals i festes populars. Tot serà diferent, per les normes sanitàries. Però no ha de faltar aquella alegria col·lectiva, aquelles tradicions d'antuvi, aquell esperit col·lectiu de superació malgrat les adversitats. I, sobretot, aquelles jornades de descans festiu a tot el poble.

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

El bisbe del poble

Per als seus admiradors era el bisbe del poble i per als seus enemics, el bisbe «roig». No deixava ningú indiferent. El 1968 va arribar al Brasil i es va instal·lar a Sao Félix do Araguaia. Una Església amazònica en conflicte amb el latifundi i amb la marginalitat social.

Casaldàliga va esdevenir una de les icones de la Teologia de l'Alliberament des de la seva petita casa, que era la seu de la seva diòcesi. Portava pantalons texans i xancletes. Amb aquest estil espartà es va enfrontar a la dictadura militar i també al sector més conservador de l'Església. De fet, mai va tornar a la seva terra natal. Tenia por que els militars brasilers el detinguessin quan tornés al país que ell ja havia fet seu.

Al Brasil va dedicar tota la vida als pobres, sobretot als que no tenien terres i als pobles indígenes de l'Amazònia. Els poders locals el van amenaçar de mort en moltes ocasions. Però ni la persecució de la dictadura ni la irritació del Vaticà el van desanimar, i va impulsar desenes de moviments socials a Llatinoamèrica. Va ser un dels fundadors del Consell Indigenista Missioner i de la Comissió Pastoral de la Terra, dues de les més importants entitats religioses del Brasil, que van tenir un paper important en la transició democràtica i en la Constitució del 1988.

ANNA MARIA MUNTADA BATLLE
Granollers

El nou sant Llorenç

Moltes gràcies a Ràdio Estel per haver destacat en aquests dies la figura i el missatge de Pere Casaldàliga. Heu estat exemplars a l'hora d'informar i de fer l'homenatge merescut a aquest gran home de

Déu al servei dels desposseïts de les seves terres.

Tinc un amic diaca i, en la recent festa del diaca màrtir sant Llorenç, vaig recordar la similitud d'aquest sant amb el bisbe Pere. Abans que Llorenç fos cremat a foc lent, li van demanar que presentés els tresors i les riqueses de l'Església, i ell va mostrar tots els pobres. Una profecia del que ha estat després l'estimat Pere Casaldàliga, que també vivia l'Església dels pobres i els presentava com la joia de Crist en el món. Tot i que Casaldàliga no va veure acomplertes en ell les amenaces de mort que va patir, és el nou sant Llorenç.

Acabo amb una petició: que Pere sigui sant molt aviat, com l'arquebisbe Òscar Romero i molts altres apòstols dels pobres.

CARME LÓPEZ
Tarragona

On és el somriure?

Un somriure, l'expressió de la cara, sempre ha format part de la comunicació entre les persones. Gestos que rubricaven sentiments d'agraïment, de simpatia, de complicitat amb l'altre, s'han perdut. Han desaparegut de les nostres cares rere unes mascaretes que les circumstàncies ens obliguen a dur. L'absència dels somriures ha mutilat l'expressió. El to de la veu farà que imaginem aquell somriure que no podem veure. L'expressió dels ulls continuarà comunicant aquells sentiments que confirmen que no som robots i que hem de reforçar d'alguna manera per aconseguir que no es perdi aquell caliu humà que transmet un somriure.

LOURDES CAMPS CARMONA
Barcelona

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

Les publicacions de l'HOAC van connectar amb autenticitat amb els treballadors

Prensa obrera catòlica en temps del franquisme

Tenim un deure de gratitud cap a totes aquelles persones que van fer possible l'extraordinària aventura d'elaborar i distribuir aquests mitjans de difusió en els temps difícils i de repressió del franquisme. Convé que les noves generacions valorin el treball evangelitzador, de difusió ideològica i de transmissió de la consciència obrera portat a terme per aquells militants generosos i la necessitat de continuar-lo ara de forma creativa i amb els suports digitals actuals.

El moviment obrer té una dimensió econòmica, social i cultural enorme. Imitant la tradició de les organitzacions del moviment obrer de crear periòdics i literatura obrera, l'Hermandad Obrera de Acción Católica (HOAC) des del seu inici va generar mitjans per arribar amb autenticitat als ambients obrers amb el periòdic setmanal *¡TÚ!* (que va arribar a 43.000 exemplars de tirada, 5.000 a Catalunya) i el *Boletín de la HOAC*.

Cal afegir el *Boletín Social* (substitut del *¡TÚ!* quan va ser suspès el 1951, amb 22.000 exemplars de tirada), *Noticias Obreras* (continuador de tots ells), Publicaciones HOAC i l'Editorial ZYX, l'almanac per a les famílies obreres (16.000 exemplars de tirada), el cançoner, els fulls informatius sobre conflictes obrers, els manifestos i comunicats de denúncia, les circulars que connectaven els malalts crònics entre sí, amb l'HOAC i amb la problemàtica que patia el món obrer, la relació epistolar entre militants i seminaristes per fomentar capellans amb mentalitat social, butlletins comarcals, diocesans, de centre... També la JOC publicava *Juventud Obrera* i el ca-

La jubilación

No cuando las obreras e

A Dios gracias, mi estómago funciona como un reloj: si, amigos; como un reloj, porque cuando en el cielo el sol marca su cenit, yo dentro de la fábrica, privada de sus caricias, unas cosquillas en "la despensa" de la comida me señalan que estamos a medio día.

Mediodía, ¡santa palabra! Final

de carrera de media jornada de trabajo, cuya segundo último lo marca un silbido encantador que nos moviliza como un rayo a formar en la calle.

En cierto día de mayo, alegre, jovial, hermoso, al llegar a casa la sorpresa de una carta me cortó el cronómetro de la digestión. ¡Carta! Mi locura juvenil se suavizó al leer el remitente: no era chico quien me escribía sino mujer.

Suspeché su contenido. Me puso nerviosa. Me concentré en responsabilidad oacista y rasgué el sobre:

"Querida Antonita:
Teí en ¡TÚ! el artículo titulado "Hasta sesenta y cinco años no podrán publicar las obreras del mismo nivel". ¿Pueda expresar tal inquietud de la información que

desgasto físico, al fin me arrastra por imposibilitada.

Muy contentas estamos que Asamblea de Barcelona, patrones obreros y delegados sindicales protestasen de la imposición alguien hizo a la Junta rectora.

Yo no sé a qué será debido. Se me ocurre que pudiera ser algún defecto organizativo: el las cosas de lejos sin descender las consecuencias y detalles da problema. Entonces hasta se rompa este criterio no se de las jubilaciones el último traltempo.

¡Ojalá tu iniciativa, tu gall

LA ACCION CATOLICA

PARIS. (Exclusiva para ¡TÚ!) Uno de los puntos más interesantes en torno a los cuales se debate el problema de la mayoría de la Acción Católica es el de su independencia respecto de las restantes ramas de la Acción Católica. Un informe muy claro en favor de esta acción nos dan los recientes acuerdos de la Asamblea que han llamado los cardenales y arzobispos de Francia. En ella se han expresado los principales problemas de los católicos franceses en general, y del apostolado jerárquico en particular.

Con un criterio extraordinariamente realista exponen las conclusiones de esta Asamblea los dos principales para cons que la Acción Católica Obrera la cual define como "Asociación organizada por el elemento obrero según que sigue las directrices de la Jerarquía en su misión de evangelización de los ambientes populares", pueda alcanzar objetivos por una acción concreta, eficaz y adaptada a las circunstancias. La más alta jerarquía eclesial francesa expone la trascendencia de esta misión y la define como medio y medida para dotar a la Acción Católica Obrera de una mayor vitalidad y empuje, el sistema de la autonomía de sus organismos de las distintas ramas de la Acción Católica.

lendari anual (175.000 exemplars), las Vanguardias Obreras publicava *La Voz del Trabajo*; l'ACO, el *Boletín ACO*...

Aquells primers militants elaboraven i difonien la premsa obrera amb dedicació, passió i creativitat. Els militants de la diòcesi de Vic (juntament amb Xavier García, de Vilanova i la Geltrú) tingueren un gran protagonisme, especialment en alguns d'aquests mitjans com el Cançoner (Àngel Noguera, Jaume Perramon, Josep Domènec, J.M. Montagut); també en l'edició del Calendari-Almanac, en el full *HOAC*. Pràcticament les mateixes persones que més tard publicaran el fulletó *Amics d'en Rovirosa*. Ara més que mai.

A través de tots aquests mitjans, l'HOAC va lluitar pel reconeixement de la dignitat dels treballadors, va contribuir a la formació de cente-

En debe disfrutarse en vida

Están agotadas

me arrinconan juvenil protesta, encontrasen eco. Dios lo quiera.

GERTRUDIS.

La carta de la anciana Gertrudis no necesita comentarios. Sólo señalar que es la voz unánime de 212.556 trabajadoras, todas convencidas de que no existe razón alguna para que se les quiten cinco años en el disfrute del derecho de jubilación.

El señor ministro de Trabajo, que tanto viene distinguiéndose en materia de seguros sociales, no puede hacer oídos sordos a este clamor popular.

Antoñita GENTIL

OLICA OBRERA Y SU AUTONOMIA

para ¡TÚ!)— El valor orientador de esta decisión de la Jerarquía es muy significativo por la elevada autoridad de quienes la han emitido y por la especial situación del catolicismo francés en estos momentos. No es esta una condena del actual sistema de ramas generales con especializaciones. Es la busca de la mayor eficacia, porque parece ser que para acercarse a la Iglesia a las masas obreras hay que emplear métodos nuevos y más amplios.

El resto de las conclusiones de esta interesantísima reunión da normas para la reorientación de la familia, cuyos problemas principales en Francia son los del divorcio y otras inmoralidades, puntos de gran actualidad en este país.

V Semana Nacional de la H. O. A. C.

Los días 25 al 30 de junio tendrá lugar en Madrid, en el Colegio Mayor de San Pablo, la V Semana Nacional.

A ella deben acudir los dirigentes diocesanos con sus colaboradores.

FRANQUEO CONCERTADO

ORGANO DE LOS OBREROS DE ACCION CATOLICA

Madrid, 3 de junio de 1950. — Año V. — Núm. 107

Año Sexto II época

Precio: 75 cts. - Suscripción directa: 60 cts.

Foto: El «¡TÚ!» sortia en defensa dels carters, miners, obreres tèxtils, ferroviaris, metal·lúrgics...

nars de militants i va impulsar la cultura i la consciència obrera. Foren referència i focus d'esperança per a una classe obrera oprimida i maltractada, armes de combat contra l'exploatació dels treballadors i nexes d'unió entre treballadors creients i no creients. Es volia facilitar que els obrers conegueren Jesucrist i que l'Església s'inscrís en el cor d'aquest món obrer i es deixés també evangelitzar per ell. Convençuts que compartir valors ens agermana i humanitza.

«¡TÚ!» i «Boletín HOAC»

En un context històric que són segregats i posats en clandestinitat *Mundo Obrero*, *Solidaritat Obrera*, *Treball*, *Batalla...*, l'HOAC crea dues publicacions quan la premsa obrera catòlica era l'única legal. El *¡TÚ!* (1946) era «una connexió absoluta amb les masses obreres», segons

Emilio Sarto. En efecte, els obrers eren els principals destinataris i en les seves pàgines portava notícies del món del treball i es denunciava l'exploatació i les injustícies que patien treballadors i treballadores: l'encariment i l'escassetat del pa, els salaris de misèria, el treball infantil, els obstacles a les cooperatives, el dèficit de places escolars, la manca d'habitatges i els desnonaments de barraquistes.

A més, era fet per obrers a través dels components de l'equip directiu i de molts corresponents entre els quals hi havia una gran presència de catalans: Esteve Busquets (director), Emilio Sarto (cap de redacció), Montserrat Sarto, Costa i Torró, Enrique Sala, Guillem Roviroso, Francesc Picas, Mn. Griful, Mn. Ricart, el bisbe Tarancón... Tots tenien voluntat de connectar amb autenticitat amb les masses obreres i mostrar una HOAC que volia superar el desacord històric entre el moviment obrer i l'Església. També era difós amb passió en fàbriques, places, carrers, parròquies... i sostingut econòmicament per les aportacions dels mateixos obrers que no es van deixar subornar davant les ofertes de suport de gent benestant si moderaven la línia del periòdic.

Fins l'any 1951, el règim no s'atreví a enfrontar-se amb l'HOAC perquè això haguera suposat enemistar-se amb la jerarquia quan la necessitava per trobar recolzament internacional. A partir de 1951 (vaga tramvies de Barcelona, inici de la Guerra Freda...) la conjuntura canvia i el règim s'estabilitza; Franco sap aprofitar el seu anticomunisme per rebre el suport del bloc capitalista (EUA) i el *¡TÚ!* va partir dues suspensions (finals de 1949 i març de 1951).

El contingut del *Boletín HOAC* (1947) tingué un caràcter formatiu, social i organitzatiu. El primer director, ànima i impulsor va ser Guillem Roviroso fins el 1956, en què, defenestrat per la jerarquia, Àngel Ruiz agafa el relleu fins a la transició. En un context de represa del moviment obrer (vagues d'Astúries, convenis col·lectius, Pla d'Estabilització, crítiques al Sindicat Vertical, informes sobre conflictes obrers...) el *Boletín HOAC* va patir una censura constant. En

CINCO CONSILIARIOS de la H. O. A. C. IMPIDEN un DESAHUCIO

Al problema de la vivienda le acompañan tres absurdos. Absurdo que los hombres tengan que vivir en barracas; absurdo, que se derriben las barracas para dejarlos en la calle, y más absurdo aun, que haya tantas construcciones abandonadas como la que muestra la fotografía

Sigue el afán antibarracópolis, pero no se construyen casas

EL pasado día 2 de agosto, el Juzgado de primera instancia número 14 de Barcelona se personó en la calle Consejo de Ciento, número 373, esquina calle Cartagena, a fin de derribar un grupo de dieciséis barracas ocupadas por 125 personas.

Nadie discute la propiedad del terreno ni la justicia de la sentencia. El problema realmente se debe plantear en estos términos: las barracas fueron levantadas en tiempos que el Ayuntamiento de Barcelona no había prohibido levantarlas y en un terreno sin vallas y abandonado. Allí se cobijaron estas familias trabajadoras, procedentes de provincias en que la falta de trabajo les obligó a la emigración. El propietario del terreno después ha pedido judicialmente la evacuación de dicho lugar. Los vecinos jamás se han negado a reconocer los derechos del propietario, y lo único que en todo momento han pedido es un lugar donde cobijarse. O una vivienda, por modesta que sea, o el permiso para levantar otra barraca donde fueren. ¡Ambas cosas muy razonables!

En estas circunstancias se presentó el Juzgado de primera instancia número 14 de Barcelona a la demolición de las barracas a las cuatro treinta de la tarde del 2 de agosto. Al llegar el juzgado, se

encontraron, junto con los vecinos, aterrORIZADOS ante la perspectiva de ver sus ajueres, sus camas, sus hijos en medio de la calle, con la presencia de los reverendos don José Ricart Torróns, consiliario diocesano de la H. O. A. C.; don Juan Cortinas, párroco del Buen Pastor y consiliario del Centro Cardijn; don Salvador Misser Va-

llés, párroco y consiliario de la parroquia de Santa Juliana y Semproniana; don Gaspar Cardona, consiliario de la parroquia del Espíritu Santo y consiliario del Centro San María, y don Pedro Bosch, viceconsiliario del Centro Cristo Redentor.

(Continúa 2.ª pág., 5.ª col.)

FRANQUEO CONCERTADO

ORGANO DE LOS OBREROS DE ACCION CATOLICA

Madrid, 12 de agosto de 1950.-Año V.-Núm. 117

La premsa catòlica obrera de l'HOAC publicava notícies del lloc de treball, del carrer, del moment.

25 anys **Ràdio Estel**
 espai de trobada, participació i diàleg

escapa't,
descansa,
disconnecta,
mulla't,
en companyia
de la millor música
Viu l'estiu a Ràdio Estel

SEGUÏX-NOS

Barcelona, 106.6 / Tarragona, 100.6 / Girona, 103.4 / Lleida, 91.5 / Catalunya Central, 93.7 / Vic, 98.4 / Tortosa, 90.1 / El Garraf, 96.8 / La Cerdanya, 104.4 / La Seu d'Urgell, 105.0 / Andorra, 107.5

Available on the App Store

l'etapa més difícil (1968 a 1974) va haver d'afrontar segrests, judicis, multes, expedients... La pressió del règim va fer que desaparegueren *Signo*, *Juventud Obrera*, *La Voz del Trabajo*... Solament va sobreviure el *Boletín HOAC* que evolucionà a principi dels 70 cap a l'actual *Noticias Obreras*. Són 73 anys de premsa obrera catòlica continuada, un cas únic en la història de la premsa obrera del nostre país.

Cal redescobrir la necessitat i la urgència de la tasca ideològica i apostòlica amb dues vessants: la transmissió de la consciència, la història i els valors obrers, i també la persona de Jesús de Natzaret i el seu projecte de fraternitat universal. Ens hem de preguntar si, en aquest món dominat per la ideologia neoliberal on el moviment obrer ha perdut l'hegemonia ideològica, i en el que la transmissió de la fe és cada vegada més difícil i reduïda a minories, el que fem és suficient o hauríem de fer molt més. Caldrà potenciar els mitjans col·lectius, sense renunciar al compromís personal difusor fet amb valentia, alegria, passió, dedicació, generositat, constància i creativitat.

Més informació: Emili Ferrando Puig. *Premsa obrera catòlica en el franquisme. Los medios de comunicación de la HOAC* (autoeditat, 2019).

VIATGERS SENSE LÍMIT

BÀRBARA VIRGIL

Rutes Bíbliques i Expedicions Culturals.
Ruth Travel

El nom de Teresa ens fa pensar en personalitats de dones extraordinàries, una d'elles és santa Teresa de Calcuta: una viatgera sense límits, ja que el seu viatge en tren Darjeeling va esdevenir un regal del cel per la història de la humanitat.

De les seves dades biogràfiques sabem que Teresa de Calcuta va néixer el 26 d'agost del 1910 a Skopje (Macedònia), va ser batejada amb el nom de Ganxhe Agnes Bojaxhiu i va viure al si d'una família catòlica. La profunda religiositat de la seva mare va despertar en ella, als dotze anys, la vocació missionera. El 15 d'agost del 1928, mentre pregava als peus de la Mare de Déu de Letnice, va escoltar la crida per servir Déu. El 26 de setembre d'aquest mateix any, després de complir els 18, va deixar casa seva per ingressar a les Germanes de Loreto a Rathfarnham (Irlanda).

Allí va rebre el nom de germana Maria Teresa. Al mes de desembre va iniciar el viatge cap a l'Índia, i arriba a Calcuta el 6 de gener del 1929. Després d'acceptar els primers vots el maig del 1931, va ser destinada a la comunitat de Loreto Entally a Calcuta, on va ser mestra a l'escola per a noies Santa Maria durant gairebé vint anys.

Al setembre del 1946, durant un viatge de Calcuta a Darjeeling per realitzar el seu retir anual, la mare Teresa de Calcuta va rebre la «Crida dins de la crida». Aquest dia, la set d'amor d'ànimes es va apoderar del seu cor i el desig de saciar la set de Jesús es va convertir en la força motriu de tota la seva vida. Jesús li va revelar el seu dolor per l'oblit dels pobres i li va demanar que fundés una congregació religiosa dedicada al servei dels més pobres entre els pobres. Què va succeir en aquell viatge perquè aquesta religiosa de 36 anys canviés radicalment de vida, passant de ser una monja dedicada a l'educació per a lliurar-se per complet a l'atenció dels més pobres entre els pobres? Sobre el viatge amb tren a Darjeeling, la mateixa Mare Teresa va escriure: «Era una segona crida per abandonar fins i tot Loreto, on era molt feliç, per anar als carrers

Santa Teresa de Calcuta i el tren a Darjeeling

a servir els més pobres dels pobres. Va ser en aquell tren que vaig sentir la crida per deixar-ho tot i seguir-lo a Ell als barris més miserables... Jo sabia que era la Seva Voluntat i que havia de seguir-lo. No hi havia cap dubte que seria obra Seva.»

Durant aquest viatge va tenir una experiència mística de Déu tan extraordinària, que quan va baixar del tren ja no era la mateixa. Ella dirà: «A la forta gràcia de Llum i Amor divins que vaig rebre durant el viatge, és on comencen les Missioneres de la Caritat... en les profunditats de l'infinit anhel de Déu d'estimar i ser estimat... Va ser una trobada amb la set de Jesús.» Però aquella set de Jesús crucificat no era només física,

sinó que era «la seva set d'estimar i ser estimat». D'allí que manés col·locar en totes les capelles de les cases de la congregació un cartell amb la frase: «Tinc set.»

La caritat és la forma concreta i sublim en què la Mare Teresa entén i viu el valor del bé. És la manera en què la seva missió es fa realitat plenament. Tan central era que a la nova congregació la va anomenar: «Missioneres de la Caritat.» En les Constitucions de la seva congregació hi diu: «Déu és amor. Per això, cada missionera de la caritat ha de ser missatgera d'aquest amor. Ha de tenir l'ànima plena de caritat i vessar aquesta caritat en altres ànimes, de cristians o no cristians.»

JOAN PALLARÈS-PERSONAT

Historiador

jpallarespersonat@gmail.com

La creu és omnipresent a Catalunya. Creu Coberta, a Gandesa. Any 2017.

Joan Pallarès

Notes de toponímia catalana d'arrel religiosa (VIII)

La creu, com a topònim a Catalunya, és omnipresent; ens ha estat impossible determinar el nombre d'indrets que denomina, però en l'estimació no baixa del miler i generalment indica la presència antiga del símbol cristià, a vegades enderrocat en el pas del temps, però que perdura en la memòria del lloc o la partida on era.

Només de creus de terme, presents o abatudes pel pas del temps i les bogeries n'hi ha un munt: *la Creu Alta i la Creu de Barberà*, Sabadell; *Creu del Bisbe*, Garrigàs; *Creu de l'Aragall*, Corbera de Llobregat; *Creu del Canonge*, Albanyà; *Creu de la Saboga*, Gandesa; *Coll de la Creu*, La Sénia, Flix, Sant Climent de Llobregat; *Pla de la Creu*, Vilaller, Tortosa, Alguaire, Vidrà; *Puig de la Creu*, Begues, Castellar del Vallès; *Serra de la Creu*, Tivissa, Ventalló o simplement *la Creu*, Pla del Penedès, Campdevàrol, Arnes, o el seu diminutiu, *La Creueta*, Castellterçol, Mediona, Esparreguera

Les «Tres Creus», clara indicació al calvari, també en trobem a *Coll de Tres Creus* a Mura i a Mieres, *l'Estany de les Tres Creus* a Sant Miquel de Campmajor, les muntanyes de les *Tres Creus* a Montmeló, la Baronia de Rialb i Coll de Nargó, el *Turó de les Tres Creus* a Mura i a Rajadell, el *Puig de les Tres Creus* a Torelló, *Creu dels Tres Batlles* a Terrassa, el *Roc de les Tres Creus* a Oliana o l'indret de *Les Tres Creus* a Sabadell i a Sant Andreu de Pa-

lomar, Barcelona, dels quals només en resta avui en record un carrer a l'homonímia urbana.

Hostal de la Creu a Martorell o el ja enrunat de Vacarisses, la *Creueta del Coll* ha donat nom a un barri de Barcelona, la *Creu de Baduell* a Caldes de Montbui, *Masia de les Creus*, Molins de Rei.

El *Pi de la Creu* a Sant Feliu de Buixalleu, *Puigsacreu* a Santa Pau i a Sant Pau de Segúries, *Raval de la Creu* a Fonollosa, la muntanya de la *Creu de Saba*, a Olesa de Montserrat; *Puig Sacreu* a Montagut i Oix, *Coll Sacreu* a Beuda, *Port Sacreu* a Sant Gregori, *Coll de la Creueta* a Castellar de n'Hug, *Coll de la Creu d'en Soler* a Sant Jaume de Frontanyà, sense oblidar el nucli de població de la *Vall de la Santa Creu* al Port de la Selva, la *Roca de les Trenta Creus* a Cassà de la Selva.

«Sagrera» o «cellera» indiquen lloc sagrat, les trenta passes a redós de les esglésies medievals, sotmesos a *Pau i Treva: la Celler d'Amont*, Serinyà; *la Celler de Ter*, *Can Sagrera* a Arenys de Munt, *Can Sagrer* a Fogars de la Selva, *la Sagrera* a l'antic poble de Sant Martí de Provençals, avui Barcelona, i també a Palau-Solità i Plegamans, Santa Eulàlia de Ronçana o les Franqueses del Vallès, un turó a Sentmenat i el record de les *Trenta Passes* perdura en el nucli de Vilalba Sasserra.

També els cementiris, sagreres en tant que terra sagrada, han donat noms a llocs, com els barris de *Cementiri Vell* a Terrassa i a Santa Coloma de Gramenet, *el Sepulcre* a Peralada; igualment, veiem la *Serra de les Sepultures* a Osor o *els Òbits* a Sant Llorenç Savall.

Si de «llimbs» només n'hem trobat un sol topònim, el *Cau dels Llimbs* a Caldes de Montbui, el «purgatori» té més presència. El *Barranc del Purgatori* corre pel Priorat, la *Punta del Purgatori* és un cim al Cogul, *Lo Purgatori* són terres d'Ulldemolins i d'Agramunt i *El Purgatori d'El Milà* o un mas a Sant Feliu Sasserra. El *Tossal del Purgatori* és a Tàrraga i a Osona hi ha el *Rec i el Clot del Purgatori*.

Les tortugues marines confonen el plàstic amb possibles preses i el poden ingerir.

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

És urgent restringir l'ús dels plàstics

FRANCESC NICOLAU
Professor emèrit de la Facultat de Filosofia de Catalunya

Em direu que em faig pesat parlant tant dels plàstics. Però crec que ho haig de fer. Cada vegada trobo més notícies sobre els perjudicis que ocasionen. Acabo de llegir que una investigadora ha arribat a la conclusió que ara cada any almenys vuit milions de tones de plàstics van a parar al mar, que és com dir que s'estan abocant als oceans l'equivalent a la càrrega d'un camió d'escombraries cada minut. Fins ara s'han llençat al mar 150 milions de tones de plàstics. Si no s'hi posa fre, cap al 2050 el plàstic oceànic ja serà de més pes que el de tots els peixos del mar. I hi afegeix Àlex Aguilar, director d'un Institut de Recerca de Biodiversitat, el següent: «Els grans plàstics causen problemes importants als ocells marins; els cetacis i les tortugues marines, que confonen el plàstic amb possibles preses i l'ingereixen, poden tenir problemes digestius i fins i tot poden morir.» També cal dir que els plàstics esmicolats fàcilment van a parar a l'estómac de peixos, que poden arribar a la cadena alimentària humana, amb el perjudici que això comporta.

Què cal dir davant d'això? Em direu que poc hi podem fer nosaltres, però fer-nos-en càrrec ja és una bona disposició per fer ambient i així fer prendre consciència als qui ens governen, però, a més, hi ha petites coses que ens toquen la nostra conducta: prescindir de comprar productes envasats amb plàstic (cal fer-ho al detall), no fer ús d'aquells cosmètics i productes que contenen perles plàstiques, fer ús de vaixel·la ceràmica i no de gots i plats de plàstic i no acceptar a cada compra una bossa de plàstic, com es fa sovint per desgràcia, sinó portar una bossa pròpia per encabir el que es compri.

I potser encara trobaríem més coses a fer. Pensem-hi entre tots. Crec que val la pena tenir-ho ben en compte. Que el desastre iniciat pels plàstics no arribi ja més enllà!

**FRA VALENTÍ SERRA
DE MANRESA**

Arxiver dels Caputxins

L'ou de gallina —i també el d'oca i altres aus, com ara la garsa— forma part de la nostra alimentació des de l'època més primitiva. Els ous contenen greixos de molta qualitat i les proteïnes essencials, a més d'aportar a l'organisme nombrosos minerals i vitamines. En aquests darrers anys s'havia aconsellat de restringir el consum d'ous, puix s'afirmava que contribuïen a fer pujar els nivells de colesterol, però, recentment, alguns científics ho han desmentit i han assenyalat que, en una dieta sana i equilibrada, no hi poden pas faltar els ous, car complementen molt bé els nostres àpats. Amb tot, cal tenir-ne ben present la procedència i, tothora, s'han de preferir els postos per una gallina que hagi tingut possibilitats de córrer a l'aire lliure, picotejat el terra i poder pondre ous a ritme natural. Els ous de pagès són completament diferents dels ous de granja avícola, on les gallines, engabiades, es veuen forçades a pondre un ou de manera intensiva i, a més, són uns ous amb un gust molt modificat per l'acció dels pinsos i els colorants.

Pel que fa a les botifarres, n'hi ha una gran varietat. A Catalunya són especialment estimades les anomenades *del perol*; uns embotits que, sofregits a la paella amb una mica d'oli i combinats amb ous del país o bé amb fesols, resulta un plat molt saborós. La botifarra

del perol esparracada, passada per la paella, barrejada amb bròquil i patata resulta una menja excel·lent i de molt bon nodriment. Els ous remenats amb botifarra crua i, semblantment, els ous durs amb samfaina són també uns plats molt populars a casa nostra.

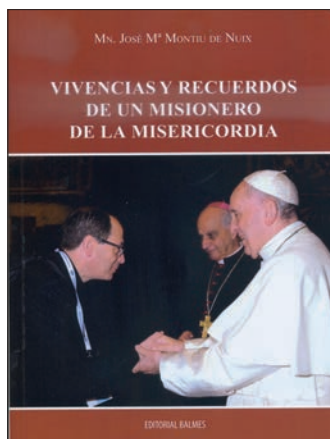
Els bolets cal netejar-los amb molta cura i, després de trossejar-los, s'han de posar dins d'una cassola de fang per tal de rostir-los bé amb oli d'oliva. La barreja de bolets de temporada esdevé un bon acompanyament de la botifarra i de les carns rostides o guisades, especialment les llenegues i rossinyols. Els religiosos caputxins d'abans de la supressió religiosa del 1835 acostumaven a guisar els menuts i la despulla de la carn de l'aviram acompanyada d'una freginada de bolets: «Una volta neta i ben escaldada la despulla de l'aviram, ho posaràs en una cassola amb llard, alls, una bona barreja de bolets, fari-gola i llorer. Seguidament hi afegiràs el brou que hauràs preparat abans i, també, alguns naps sofregits que hagin agafat una mica de color a la paella. Ho salpebraràs i ho deixaràs coure, en trauràs el greix i ho presentaràs al refetor en una safata espolsant-hi pel damunt una mica julivert ben picat» (*Cuinar en temps de crisi*, 21). A l'article vinent, el darrer d'aquesta sèrie estiuenca, us parlaré, si Déu vol, de la importància gastronòmica dels llegums.

**TRADICIONS
GASTRONÒMIQUES (8)**

Ous, bolets i botifarra

Els ous contenen greixos de molta qualitat i les proteïnes essencials.

MN. JOSÉ M. MONTIU DE NUIJ

Vivencias y recuerdos de un Misionero de la Misericordia

Editorial Balmes, 2020, 126 pàg.

Aquest llibre està concebut com un relat a base de vivències i records. Al llarg d'aquest camí, emergeixen diverses qüestions fonamentals de gran importància. Quin és l'estat actual del món? L'Església i el drama de la pandèmia mundial. El papa Francesc, un Papa misericordiós. El sagrament de la Misericòrdia, importància i bellesa. En resum, deixeu-vos estimar pel bon Jesús.

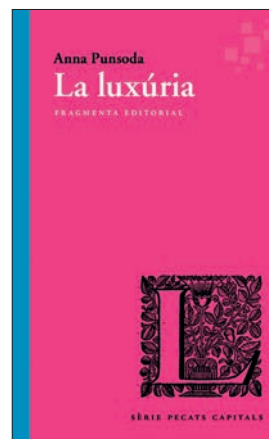

CARLES DÍAZ MARTÍ

El primer segle dels jerònims a Catalunya

Fundació Noguera, 2020, 416 pàg.

Llibre que documenta l'establiment de l'orde religiós dels jerònims a Catalunya, en el període de 1393 a 1500 amb la fundació dels dos centres monàstics més importants: Sant Jeroni de la Vall d'Hebron i Sant Jeroni de la Murtra. També els diversos aspectes: social, econòmic, artístic, etc., que els integren, i que estigueren vinculats estretament amb els reis catalans que n'afavoriren el desenvolupament. (*Ramon Ribera*)

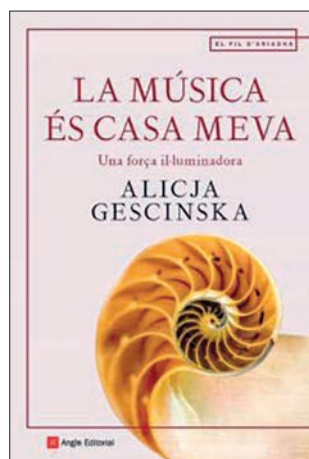

ANNA PUNSODA

La luxúria

Fragmenta Editorial, 2020, 80 pàg.

La luxúria no és el pecat més mal vist, perquè secretament tots el podem comprendre i disculpar, però sí que és el més temut i contra el qual s'ha escrit més literatura. Sobretot perquè posa en perill la família, sobre la qual s'aguanten les comunitats polítiques. La sèrie «Pecats capitals» pretén oferir una visió fresca i rigorosa de cada pecat a càrrec de noves veus de l'assaig català.

ALICJA GESCINSKA

La música és casa meva

Angle Editorial, 2020, 110 pàg.

La música millora les persones i la societat? En aquest assaig tan lúcid i clar en les formes i en els continguts, Gescinska assegura que la música és un dels fonaments de la nostra existència: ens fa més empàtics i estimula l'experiència creativa humana. En la música aprenem qui som i de què som capaços. També dona forma al nostre lloc al món i sempre ens fa sentir com a casa.

DOV ALFON

Una noche muy larga

Salamandra, 2020, 476 pàg.

Quan el comissari Jules Léger, de la Policia Judicial de París, arriba a l'aeroport Charles de Gaulle, la situació és bastant complicada: Yaniv Meidan, un informàtic israelià de vint-i-cinc anys desembarcat d'un vol procedent de Tel Aviv, acaba de desaparèixer. Les càmeres de videovigilància mostren el jove en un ascensor, però després desapareix sense deixar rastre.

MAR BOSCH OLIVERAS

La dona efervescent

Univers, 2020, 191 pàg.

L'Eva Botet es dirigeix a comissaria per denunciar una desaparició. La seva. Des que ha sigut mare fa uns mesos, no n'ha sabut res més. Per trobar-se necessita pensar amb claredat, però no pot: té el cap ocupat, literalment, per una altra dona.

Aquesta és la història hilarant i àcida d'una dona que es nega a desaparèixer.

CRÍTICA DE CINEMA

PEIO SÁNCHEZ

Director del Departament de cinema de l'arquebisbat de Barcelona

DESPLAZADOS (Stateless)

CREACIÓ: Tony Ayres, Cate Blanchett i Elise McCredie
 INTÈRPRETES: Yvonne Strahovski, Jai Courtney, Asher Keddie, Cate Blanchett, Fayssal Bazzi, entre d'altres
 MÚSICA: Cornel Wilczek
 GÈNERE: drama
 60 minuts per capítol
 Austràlia
 Netflix

Sense drets humans

Aquesta sèrie australiana (6 episodis), distribuïda per Netflix, tracta dels immigrants atrapats en els centres de detenció administrativa d'Austràlia. Les vides creuades d'una hostessa de vol que fuig d'una secta i de la seva pròpia vida, un refugiat afganès i la seva família, una buròcrata de l'administració d'estrangeria que busca salvaguardar la imatge de l'estat i un guardià bonàs però amb necessitat de mantenir la seva família. Tots reunits en un camp d'internament on es fa palesa la injustícia.

Es basa en la història real de Cornelia Rau, una ciutadana australiana amb problemes de salut mental que va ser detinguda il·legalment durant 10 mesos entre 2004 i 2005 en el seu propi país. Està dirigida per les australianes Emma Freeman i Jocelyn Moorhouse i amb el suport de Cate Blanchett, reconeguda com a ambaixadora de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats, i que treballa en la producció, a més d'encarnar una dona perversa i manipuladora d'una secta.

El guió és nou perquè fa coneixedora la situació dels apàtrides (*Stateless* és el títol original) en els camps de detenció per a estrangers. Llocs on es practica la injustícia en estats aparentment democràtics i la desesperança dels que es troben presoners d'un sistema administratiu que nega els drets humans. A més, aporta la visió polièdrica dels administradors, els vigilants i una ciutadana, Sophie, que és tancada per error de papers.

Però hi ha dues limitacions serio-

ses. L'estereotip en la definició d'alguns personatges que funcionen més com a caricatures que com a éssers de carn i ossos. La brutal guardiana, la política pendent de la seva imatge o l'escèptic cap subcontractat del camp. I el que és més greu, relega la història dramàtica d'Ameer i la seva filla, els afganesos que fugint de la guerra es veuen sotmesos a l'empresonament. En les actuacions hi ha desequilibri entre el personatge ben perfilat d'Yvonne Strahovski o el caràcter tràgic del pare desolat interpretat per l'actor de teatre i cinema australià Fayssal Bazzi amb el desastre de Jai Courtney, un actor de testosterona i sense cervell, i una alta funcionària representada per Claire Kowitz, que naufraga de bones a primeres.

Malgrat tot té moments crucials com les crisis psicològiques de Sophie, les denúncies significatives dels personatges tancats que mostren veritats com una casa, i una visió de l'església com d'un santuari que té unes monges ancianes per vertadera presència cristiana.

Que Netflix introdueixi continguts de justícia i encari la qüestió del cristianisme social és una novetat que esperem que es repeteixi. La sèrie és indicada per al debat i per a reunions de grup o treball a l'aula. Que Cate Blanchett basi el seu èxit a favor de la causa dels migrants sense papers, és d'agrair. Sens dubte, una sèrie interessant per denunciar entre nosaltres els CIEs i la claudicació dels drets que suposa que continuen funcionant.

AMB BON HUMOR

CRÍTICA LITERÀRIA

FRA VALENTÍ SERRA DE MANRESA
Caputxi

Per poder identificar cada arbust

JAUME LLISTOSELLA I ANTONI SÀNCHEZ-CUXART

Guia il·lustrada per a conèixer els arbust i les lianes
Publicacions i edicions de la Universitat de Barcelona, 2020, 521 pàg.

Ressenyem per als lectors de C.C. la millor guia il·lustrada per conèixer els arbustos i les lianes de Catalunya que, recentment, han preparat de manera molt acurada el professor del Departament de Biologia Vegetal de la Universitat de Barcelona, Jaume Llistosella, i el conservador de l'Herbari del Centre de Documentació de Biodiversitat Vegetal de la Universitat de Barcelona, Antoni Sánchez-Cuxart; ambdós col·laboradors del projecte «Flora Ibérica» coordinat pel Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC).

Aquesta guia, molt didàctica, conté unes il·lustracions perfectes i vol seguir amb la vella i bella tradició dels *herbaris*, ja que servint-se d'una excel·lent aplicació dels sistemes digitals, els autors ens ofereixen una impecable qualitat fotogràfica dels principals arbustos, lianes, i mates de les nostres comarques.

Les extraordinàries imatges que trobem en aquesta guia il·lustrada, de branques, fulles i, en molts casos, de flors i fruits, ens proporcionen una pista ben segura per poder reconèixer i identificar cada arbust. A guisa d'exemple vegeu la manera pràctica de com distingir la romeguera (*Rubus ulmifolius*) de la gerdera (*Rubus idaeus*); com diferenciar l'espigol dentat (*Lavandula dentata*) del tomaní (*Lavandula stoechas*); o bé com discernir el lligabosc (*Lonicera biflora*) del galleret (*Lonicera etrusca*).

La guia es completa amb les claus il·lustrades per identificar els arbustos i les lianes (vegeu les pàgines 29-95) i amb una relació dels noms científics i populars de les plantes i, sobretot, amb un glossari d'enorme utilitat per als que són poc avesats en l'estudi i descripció de les plantes, especialment a propòsit dels nombrosos arbust d'origen foraster i que avui se solen plantar per ornamentar els nostres carrers, places i jardins, com és el cas de la mahònia del Japó (*Mahonia japonica*, pàg. 118 i pàg. 274), de l'Aucuba o llorer japonès (*aucuba japonica*, pàg. 149 i pàg. 334), de l'Aromer o Mimosa farnesiana (*Acacia farseniana*, pàg. 160 i 356), principalment.

És, doncs, ben meritòria la tasca realitzada pels professors Llistosella i Sánchez-Cuxart per ampliar la guia per conèixer els arbustos i les lianes que havia iniciat Francesc Masclans seixanta anys enrere, ja que la present edició inclou fins a dues-centes seixanta quatre plantes, mentre que l'any 1963 Masclans n'havia inventariat cent vuitanta quatre. Una felicitació als autors per aquesta nova guia que ha d'ajudar a salvaguardar la Terra, tal com ho demanà l'any 2015 el papa Francesc en l'encíclica *Laudato Si*.

RAUXA

Casaldàliga

El bisbe Pere Casaldàliga ha estat enterrat entre els seus. Els seus són aquells que ningú es mirava i pels quals un dia ell va decidir que valia la pena donar la vida. La seva missió va consistir a predicar la Bona Nova de Jesús, batejar i celebrar l'eucaristia tot compartint la pobresa i l'alegria de la comunitat que Déu li havia posat al davant. No va anar a salvar-los, perquè de Salvador només n'hi ha un, ni tampoc a tornar-los rics i a oferir-los totes les comoditats del món contemporani. El que va fer Pere Casaldàliga va ser estimar-los incondicionalment, amb l'amor gratuït de Crist.

El claretà fill de Balsareny no s'amagava del seu compromís polític, i des del començament fins al final va defensar en tot moment les mateixes idees. I tanmateix, amb aquest posicionament no buscava la confrontació ni la polèmica, tan fàcil i alhora tan buida i banal. Si la seva paraula brotava amb força i honestat era perquè estava fortament arrelada en el lliurament total als humils. En el cas de Pere Casaldàliga aquesta donació d'un mateix per amor als altres va anar sempre de debò perquè era neta i cristiana. Les idees per elles mateixes, fins i tot les més nobles, s'acaben diluint si no tenen la fe com a fonament primer. El bisbe dels pobres va posar en pràctica el que s'espera d'un cristià: donar la vida pels amics.

EDUARD BRUFAU

Agenda

Altres bisbats

MÍSTICA

Del **dilluns 31 d'agost al diumenge 6 de setembre**, a la Universitat de la Mística d'Àvila, Congrés Mundial Santjoanista amb el tema *Llama de Amor Viva*. Més informació: www.mistica.es.

Barcelona

TAIZÉ

El **divendres 28 d'agost**, a les 20.00, pregària contemplativa amb cants de Taizé a la cripta dels Caputxins de Pompeia (av. Diagonal, 450 - Barcelona).

ORGUE

El **dissabte 5 de setembre**, a les 20.30, concert d'orgue a la basílica de Santa Maria del Mar de Barcelona a càrrec de Montserrat Torrent.

Girona

TORROELLA

El **diumenge 23 d'agost**, a les 10.00, el bisbe Francesc Pardo presideix la missa a l'església parroquial de Torroella de Fluvià.

SCHUBERTIADA

El **dilluns 24 d'agost**, a les 20.00, concert de Joan Seguí i Quartet Gerhard a la basílica de Santa Maria de Castelló d'Empúries. Obres de Bach, Schubert i Mendelssohn.

Lleida

MUSEU DE LLEIDA

El **diumenge 30 d'agost**, a les 11.00, visita dramatitzada *Maymuna, memòries d'una morisca lleidatana*. Reserves: tel. 973 283 075.

Sant Feliu de Llobregat

APLEC

El **dissabte 5 de setembre**, a les 19.00, missa del 92è Aplec de Sant Salvador de les Espases a la parroquia de Santa Maria d'Olesa de Montserrat.

Solsona

SANTUARI DEL MIRACLE

El **cap de setmana del 4 al 6 de setembre**, Txi-kung amb Carles Amengual. Inscripcions: casespi.miracle@gmail.com.

Tarragona

ORGUE

El **diumenge 30 d'agost**, a les 18.00, concert d'orgue a l'església de Santa Maria la Major de Montblanc.

Urgell

JORNADES DE TEOLOGIA 2020

El **dijous 27 d'agost i el divendres 28** se celebren les Jornades de Teologia amb el tema *Saber acompanyar i consolar. Afrontar el dol*. Inscripcions: despatx@bisbaturgell.org.

Vic

VERDAGUER

El **dissabte 29 d'agost**, a les 19.00, ruta literària *Aires del Montseny* amb Llorenç Soldevila. Punt d'inici: Casa Museu Verdaguer de Folgueroles. Inscripcions: info@verdaguer.cat.

CATALONIA SACRA

El **dissabte 5 de setembre**, a les 17.30, taller de titelles *Les llegendes del monestir de Ripoll* al monestir de Santa Maria de Ripoll. Inscripcions: tel. 693 720 202.

COVA DE MANRESA

Del **dilluns 7 de setembre al dissabte 12**, exercicis de contemplació amb Xavier Melloni, s.j. Inscripcions: tel. 938 720 422.

MUSEU EPISCOPAL DE VIC

Els **diumenges**, a les 12.00, visita comentada *Recorregut medieval*.

PREGUEM PER LES INTENCIONS DEL PAPA

Per totes les persones que treballen i viuen del mar, entre ells els mariners, els pescadors i les seves famílies

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €

Gibraltar i Portugal: 145 €

Resta d'Europa: 222,99 €

Amèrica i Àfrica: 254,19 €

Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC

Associació de Publicacions

Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut de la Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

[f](https://www.facebook.com/catalunyacristiana) /catalunyacristiana

[@catcrist](https://twitter.com/catcrist)

[i](https://www.instagram.com/catalunya_cristiana) catalunya_cristiana

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta

Redactors: *Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Carme Munté, Joan Andreu Parra, Rosa Peraire*
Lingüista: *Montserrat Pibernat*

Col·laboradors d'aquesta setmana: *Joan Àguila, Pilarín Bayés, Agustí Borrell, Antoni Coll, Ricard Costa-Jussà, Carme Escales, Quique Fernández, Emili Ferrando, Antonio Gil, Joan Guiteras, Justino Martínez, Joan A. Mateo, Ignasi Miranda, Victòria Molins, Glòria Monés, Francesc Nicolau, Quique, Joan Pallarès, Ramon Ribera, Ignasi Ricart, Josep Rúaix, Jordi Sánchez, Peio Sánchez, Lluís Serra, Valentí Serra, Mercè Solé, Sebastià Taltavull, Bàrbara Virgil, P-J Ynaraja*

Redacció, administració, publicitat i promoció:

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA

Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat (Redacció)

a/e: administracio@catalunyacristiana.cat (Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat (Publicitat)

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: *Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura*

Administració: *Isabel Giralt (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)*

Autoedició i compaginació: *Carlos Aguado*

Impressió: *Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.*

Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

CARME MUNTÉ

El reial monestir de Santa Maria de Pedralbes, construït al segle XIV, va ser un projecte personal d'Elisenda de Montcada Pinós, la tercera esposa de Jaume II. La reina, que hi està enterrada, hi va destinar tota la seva riquesa personal. Des del moment de la seva fundació, una comunitat clarissa cada vegada més reduïda s'ha erigit com a guardiana d'aquest monestir que és una joia de l'art gòtic català. Sor Pilar Ramos hi va arribar fa divuit anys provinent del monestir d'Arenys de Mar.

Quins canvis li va suposar en el seu dia a dia passar del monestir d'Arenys de Mar al de Pedralbes?

En tots els monestirs es viu un mateix carisma franciscà, encara que hi ha costums molt particulars en cadascun d'ells. A Pedralbes, hi vaig trobar unes altres germanes, que em van acollir bé, i jo també a elles. Però també he de reconèixer que el canvi de monestir em va fer sentir una certa enyorança, ja que a Arenys érem una petita comunitat molt integrada a les activitats del poble.

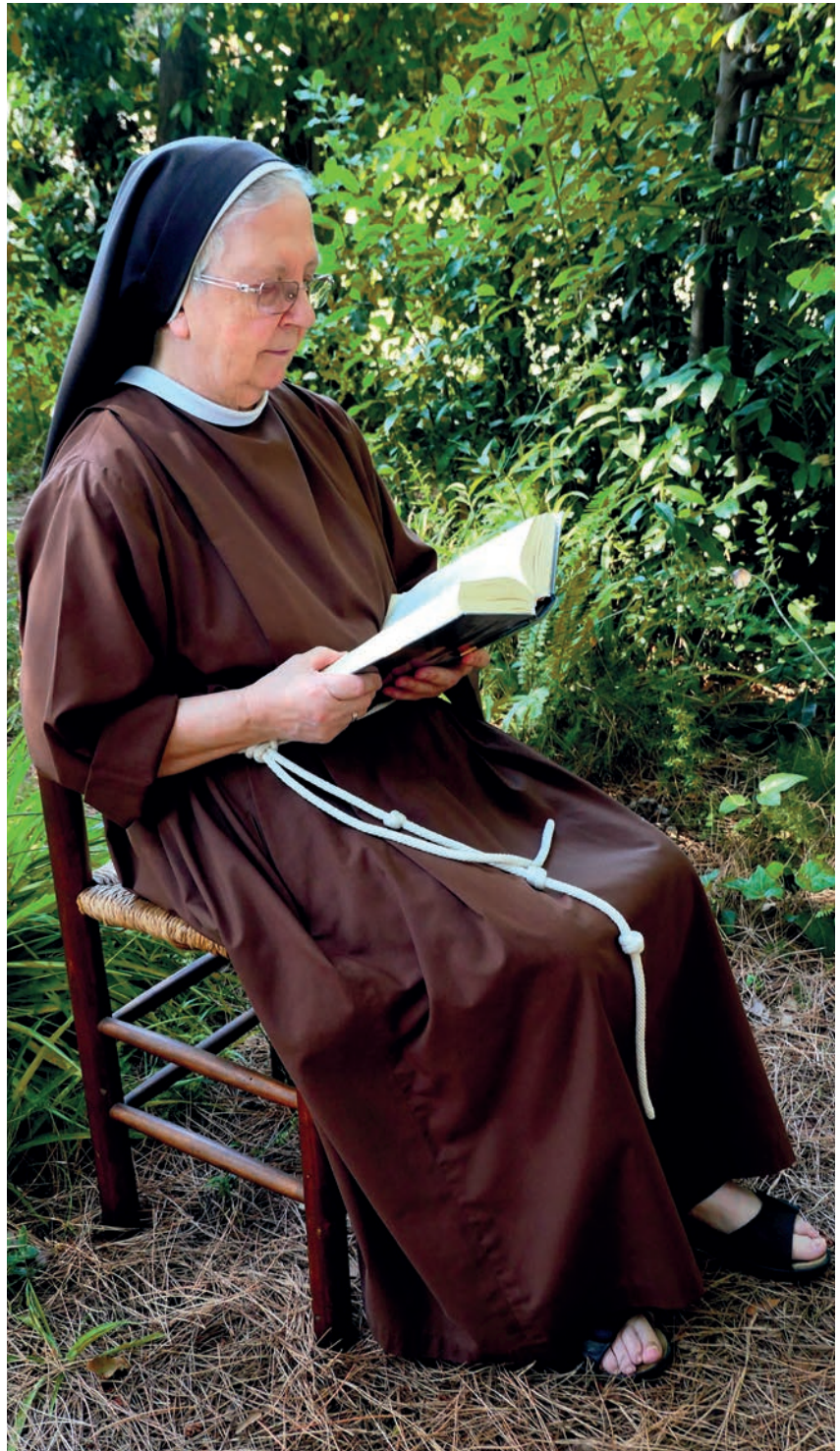
La comunitat de Pedralbes està formada actualment per set monges clarisses. Com viuen les clarisses la vida comunitària?

Avui dia, a causa de l'escassetat de germanes i d'edat més aviat avançada i algunes de salut precària, no hi ha la vitalitat de temps enrere i la perspectiva no és gaire afalagadora. Tanmateix les germanes ens esforcem a portar amb serenitat una vida fraterna de simplicitat i minoritat.

Vostès viuen en un monument històric, artístic i cultural remarcable. Quins aspectes positius i negatius destacaria d'aquest fet?

Cert, vivim en un complex molt rellevant, de fa segles. Això fa que el monestir tingui molta importància des del punt de vista històric i artístic. Inconvenients per als qui hi vivim? Sí, alguns; per exemple, en aquests moments les distàncies entre el lloc habitual de residència i l'església, el lloc de la celebració de l'Eucaristia. Una altra dificultat és que en moltes coses depenem d'ajudes externes, la qual cosa no sempre es porta amb prou pau. Era diferent quan la comunitat era més autònoma, per dir-ho d'alguna manera.

Sor Pilar Ramos, clarissa del monestir de Santa Maria de Pedralbes

Sor Pilar Ramos al claustre del monestir. / Sor Isaura (monestir de Pedralbes)

«Ens esforcem a portar amb serenitat una vida fraterna de simplicitat i minoritat»

ROCA,
100 ANYS
D'HISTÒRIA

més a la teva
botiga Roca
i a roca.es

Tota una vida junts formant part
de la vida de moltes famílies, tenint cura
de tu i dels teus.

Roca es projecta cap a un futur
cada vegada més net i confortable,
oferint-te els productes més innovadors,
per fer-te la vida més fàcil.

Ja hem començat a escriure un nou futur
amb tu, el futur comença ara.

Roca